

ХАТА

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ
літератури, політики і сучасного життя
виходить
кожного першого в місяці під редакцією
Я. Н. КРЕТА

Зміст книжки другої:

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Г. Хоткевич: Цар і Гетьман (дальше)

П. К. Т.: Я у млі віковій...

Старий край до своїх Братів і Сестер
в Америці.

З всячини:

Поясненє до образу.

Піяньство в старині.

Сьвята блоха.

О. Ж—о: Вільні школи Феррера.

Благородна відповідь.

В. Ц.: Революціонер.

Джек Лондон — М. Стечишин: Лиш
мясо.

Я. К.: Ко-оператива.

Апол. Новак: Таки поставив го на
ноги. (Конець)

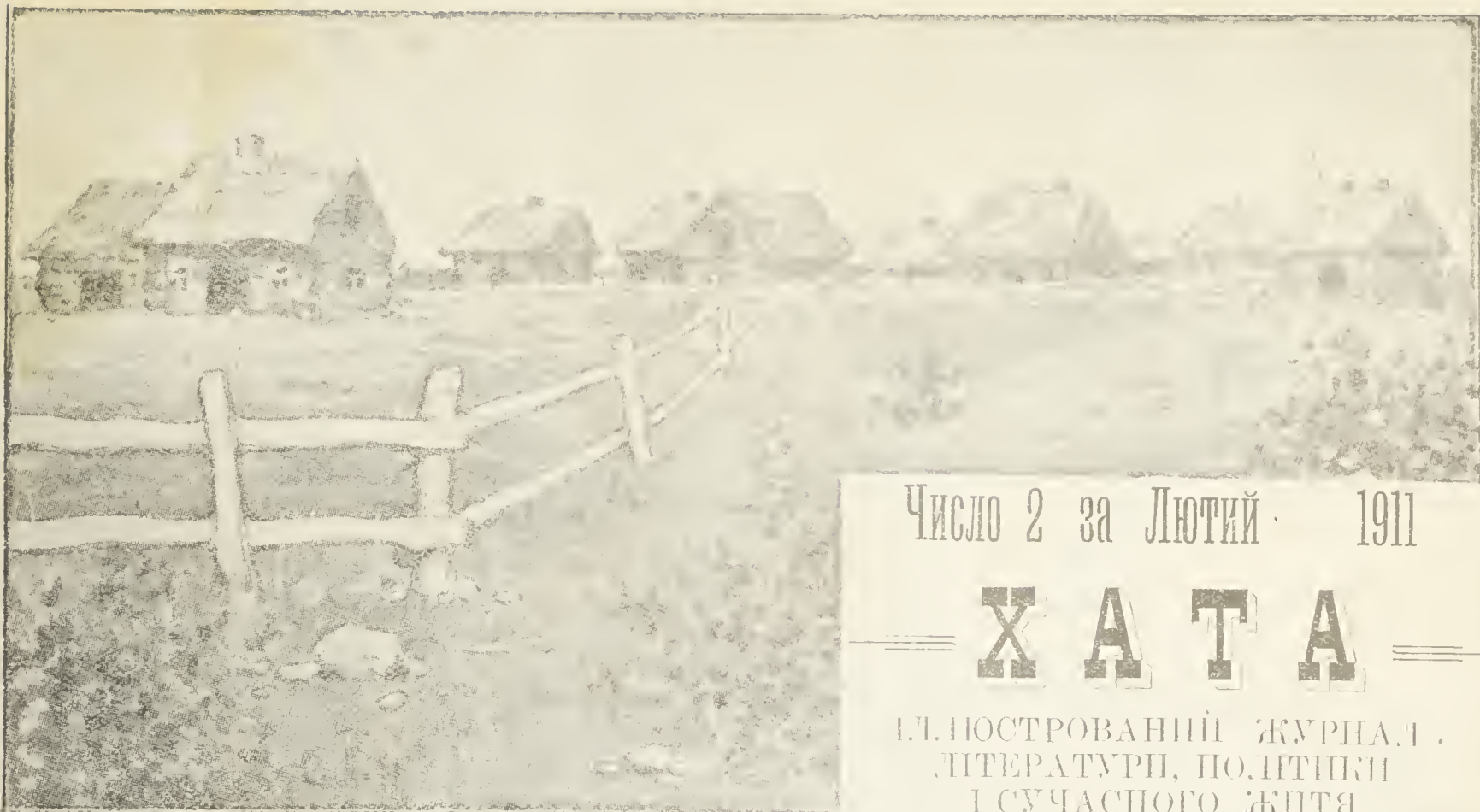
Б. Грінченко: Убогії ниви...

Осин Боян: Перемога над воздухом
(Конець.)

Spectator: Наші добутки.

Осин Боян: Біда не ходить по лісі,
але по людях.

Число 2 за Лютий 1911

ХАТА

ІЛІНСТРОВАНІЙ ЖУРНАЛ
ЛІТЕРАТУРН, ПОЛІТИКН
І СУЧАСНОГО ЖІТЯ

Виходить кожного першого в місяці. ВИДАЄ І ЗА РЕДАКЦІЮ ВІДПОВІДАЄ Я.П. КРЕТ. Пр. Телефону Майн 3604

Адрес Редакції; 850 Main St. Winnipeg, Manitoba, Canada.

Від Редакції.

Нове видавництво „Хата“ встрітили наші поселенці з рідким ентузіазмом. З усіх закутків широкої Канади та Америки наспіли сотки замовлень і щирих листів, заохочуючих видавців „Хати“ до витривалости. За сї симпатії і щирі ради приїміть, панове, сердечне „Спаси-бі“. Особливо дякує Редакція панам Томащевському і Фодчуковц, що без просьби зі сторони Редакції кинули ся на агітацію за „Хатою“ і то з красними успіхами. Рівнож дякуємо добродію З. Бичиньському за безсторонну і цільну критику першого числа. Редакція знає, що нове видавництво має браки і то як-раз такі, які закинув д. З. Бичинський в останнім числі Кан. Фармера, та браки сї дадуть ся оправдати. Передовсім ми хотїли зробити „Хату“ місцем, де моглиби розвивати ся наші літературні сили ту на заморській Русі. Нехай инше всякий — ми думали — що уміє і як уміє.

З початку буде писати слабше, а відтак виробить ся, хотьби під впливом критики люднї, котрі розуміють річ. Письна знова річ з популярністю. Редакція „Ха-

ти думає, що не завжди мусить мати ся на увазі лише фармерів. Ми маємо ту учительство, ми маємо купу інтелігенції, ми маємо більше розвинених навіть фармерів, до котрих чейже можна вже відізвати ся термінами більш науковими. А впрочім, если пересічний фармер не розуміє деякого технічного виразу — то нехай вчить ся, нехай розвідує у других. Впрочім такі трактати, як про Феррера по просту не дасть ся написати інакше, як по науковому.

На — прикінці просимо вибачити за браки, які можна подибати в „Хаті“, а ми будемо старати ся сї браки раз-враз усувати і при помочи наших молодих літературних сил поставимо згодом наше видавництво на рівні з видавництвами старо-краєвими та зробимо „Хату“ зеркалом нашого життя і нашого поступу на широкім Американськїм Континенті.

Просили ми в першій числі, просимо і на сїм місці: пишніть, панови, як найбільше, доносїть світові про життя на Ваших колоніях, бо „Хата“ стоїть і стояти буде не спеціально на предилаті, — а на пері, на силах самих наших дописувателїв.

Цар і Гетьман

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ

За Мордовцем — Г. Хоткевич

(Дальше)

III.

Чим далі, тим все більше й більше прив'язувався гетьман до своєї хлестини. Іноді йому здавалося, що він був би щасливий, як би доля послала йому таку дочку, як Мотря. З нею він не чув би сего холодного спрiцтва, коли сьвіт весь здавався тюрмою, з котрої він, гетьман, правив мiльйонами свободних, щасливих дiудей, тоді як сам був і невольний і нещасливий.

— Кому я потрібен не як гетьман, а людина? Хоч би діти, хоч би що... Нема, нема нічого.

Іноді на гетьмана нападала страшна, смертельна тоска.

— Для кого жити? По що?... Чого шукати?... Хіба жити для України? Її зберігати? Але чи надовго би удалось її оберігати? Хіба не почнуть її знову шарпати з усіх боків і москалі, і ляхи, і татари?..

А до тих всіх були ще й з Москви приходили тривожні вісті: цар Петро уже заемакував в успіхах. Опісля став уже одною ногою на далекому морі — не збити вже його звідти. А потім, і розохотившись, поверне на Дін, поближче до південного моря. А там на Дніпро, і на всю Україну...

— А ти, старий собако, чого дивишся? — говорить до себе гетьман. — Загарбає він твою неньку Україну та й буде вона потім, поки віку, плакати „на ріках вавилонських"... Ох ти старий, старий! Диви ся...

І ходив старий гетьман по порожніх покоях. Ходив сповнений великих дум і говорив про себе: „Чи чіт чи лишка?..

Чи Петро чи Карло?..

Раз, коли Мотря була вже в Батурині, занедужав трохи гетьман. Коли о тім довідала ся Мотря, вона рішила провідати гетьмана, як він її колись відвідував в монастирі. Пішла у садок, нарвала тих квіток, які, вона знала, найбільше подобають ся гетьманови, і пішла.

Проїшла мимо вартового, що ходив коло гетьманського танку і вступила до передпокою, завішаного зброєю та бунчуками. Потім одчинила двері і — зупинила ся на порозі.

Се був досить великий покій зі стінами, прикрашеними малюнками й портретами. Одна стіна була заставлена шафами з книжками, а на полицях блищало срібло й золото. Голови сайгаків з рогами, кабанячі морди з величезними клами, величезний орел набиваний з розштертими крилами — се докінчувало убрання покою.

Мазена нагнувшись над столом, розглядає ману.

— Від Дніпра за Случ, а там за Горинь а там за Стир і Буг до самого Кракова... Так, так... А від Кракова Червоною Землею до Коломиї, а від Коломиї до самого моря, ото все наше...

— Добридень, тату... Здоровенькі були, — тихо сказала Мотря.

Гетьман обернувшись, похмуро, стомлене його обличчя освітіло ся радісною усмішкою. В глибоко запалених очах проїшло щось тепле.

— Се ти моя ясочко?... Спасибі доненько.

Дівчина підійшла до него й поцілувала в руку.

— Помагай Віг, тату, — ще тихше сказала дівчина. — Що ви там шукаєте?

Гетьман, взявши її за руки і сумно дивившись в очі, так само щиро сказав:

— Могли собі шукати доненько.

— Якої могили, тату любий?

— Глибокої, глибокої, доненько, могили. Щоб, спочивавши в ній, моя сїдая голова плачу людського не чула... Щоб очі мої старії, сирію землею прип'яні, не бачили неволі рідної України...

В голосі гетьмана звучав глибокий тихий і безнадійний сум... Мотря відчула, що до горла підступають сльози. Кріпко стиснула вона руки гетьманови.

— Нащо могилу?... Не треба могил, таточку. Що болять у вас?

Душа болять, доню... По що живу я? Нї дітей у мене, нї близьких... О... не знаєш ти, дівчино, яке то велике горе — сирітство старости!... Ходив-ходив сам по самотніх покоях, слухаєш вітру, ждеши сонця. А прийде сонце — і воно не гріє. Так уже ліпше в домовину, щоб не бачити нікого і не чути...

Гетьман зупинився. Гострим болем проходили сі слова по серцю дівчини... Бідний гетьман... І власть, і багатство, і слава — все єсть, а душа тоскує.

— Марно життя моє минуло... То задумав хоч на старість...

— Що татку?..

— Велике діло, велике діло, доню... Подивись на сей напір. Не могли собі шукать, а міряв нашу Неньку-Україну. Ось яка вона — дивись! Розляглась від Сейну до Карпат, від Дону до самої Висли... Се все наше... Ге-е!.. Я ще не буду вмирати! Ми ще поживемо!.. Хочеш щоб я жив?

— Хочу татку. .

— І ти будеш до мене, старого, ходити як тепер прийшла?

— Буду... хоч кожен день.

— І не скучатимеш зі мною?

— Ні, не скучатиму.

Мазена задумався. Мовчала і Мотря.

— Мак будемо жити! — сказав гетьман і встав. — Ти мінї даси і здорові і молодії годи.

Куди дівалося і хвороба і сум. Гордо піднялася сіда голова гетьмана, очі посьвітліли і дивилися кудись далеко-далеко.

— Чи чини лишка?... Чи Петро чи Карло?... — шепотів він і трусив головою.

Вже давно пішла Мотря до дому, а гетьман все ходить по покоях і думає свої важкі великі думи.

— Так, так... Так, так... Цар Петро думає, що Україна — се його добро, а гетьман Мазена се несе на ланцюгу, несе, що

муєшть того добра стеречи. Ну ну! Побачимо!..

IV.

Як пішов гетьман в похід, на той бік Дніпра — не переставала думати про нім Мотря. Оточений могутністю і славою, владика великих земель, спільний розумом і волею — таким здавався гетьман усім. А в мріях дівчини був він сумним, самотнім; таким самотнім, яким не був ні один найостатнійший жебрак.

І молоде серце дівчини розривалося на частини, коли вона думала про гетьмана.

— Тя нема ж у него нікогисенько, щоб хоч виплакати міг він свої невиплакані сльози; нема нікого, хто приголубив би сю сїду голову, що так багато і так гірко думала на своїм віку, — і Мотря плакала...

А коли, вернувшись з походу, Мазена на чолі війська, з усею військовою старшиною, блискучий і гордий в їздив до Батурина під звуки труб, під дзвін дзвонів, серед великих товпиць народа — Мотря не виїхала разом з ними на зустріч гетьманови і батькови, а притаїла ся в саду, мимо котрого йшов похід. І коли рядом з молоджавим лицем батька показалося сїдлове обличчя Мазени — дівчина, прикрита зеленою деревиною, упала на коліна і перехрестила сі дві голови — голову батька і гетьмана.

В той же день у вечері Мазена прийшов до Кочубеїв. Шестеро козаків понесли цілу кучу дарунків; і для напї судїхн і для панночок, яких у Кочубеїв, окрім Мотрі, ще було дві.

Гетьман був дуже гречний з господарнею, оповідав про новий свій похід, говорив про шведського короля, з котрим ще воював цар Петро. Оповідав гетьман цікаво, між серйозну розмову вставляв жарти, переставав річ поговірками, віршами. Панночки слухали його з надзвичайним зацікавленням, а Мотря любила ся тим і боліла за него, знаючи, що під сею веселістю криється глибока печаль, переживається жаяжка самота. І ся печаль вирвала ся під кінець розмови, коли гетьман закінчив

свою річ дорогою:

— Був, був, всюда був... А все мої старі кости не знайшли своєї домовини.

Се було так сказано, що Мотря вибігла з хати і прибігши до свого любимого дуба, впала на ослін і заплакала. Тут і знайшов її Мазена.

Побачивши Мотрю заплаканою, гетьман спитав її — чого вона плаче. Дівчина нічого не відповіла і перебірала в руках дубову гилку. Дві горячі сльози скотилися на руку Мазени...

— Що з тобою, дитино моя?

— Вас жаль, — і дівчина, припавши до плеча гетьмана, гірко плакала.

Тихо притулив її до себе Мазена, гладив по голівонці... Довго мовчав, аж поки не виплакала ся вона. Тоді відхилив від себе її лице і, дивлячися в світлі очі, тихо шпигав:

— Хочеш бути моєю?

— Я давно твоя...

Чи хочеш бути жінкою гетьмана перед Богом і людьми?

Дівчина знов упала йому на груди і жагливо шепотіла:

— Візьми мене... неси мене хоч на край світа...

Але коли на другий день Мазена посватав Мотрю, Кочубеї рішучо відмовили.

Гетьман був ображений. Мотря плакала і чула, що не може жити без того, кого покохала. Вони бачили ся тепер ночами то в гетьманському саду, то в саду Кочубеїв,

Але як тільки про ці побачини дізналася ся мати — пеклом стала тоді хата для Мотрі. Сувора, нестримана Кочубеїха їла дочку живцем з рана до вечора, і бідна дівчина вислухувала такі докори, від котрих кровю обливало ся її серце.

Мотря не плакала, Вона мов скаменіла. Цілими годинами сиділа вона в своїй горнищі, не ворухнувшись, потім зі стогоном падала на коліна і молила ся. За гетьмана молила ся.

— Що він робить? Чи він переносить свою горе?

До дівчини доходять чутки, що він

хорий... Вона уявляє собі його самотність, безпомічність; від неї не відходить його образ сумний, скорботний. І вона готова на все — аби побачити його, потішити.

Помучивши ся кілька днів, Мотря нарешті безповоротно рішила — піти до гетьмана, щоб хоч поглянути на него. Піти за всяку ціну, що б там не було.

І от у ночі, коли усі в домі заснули, тихо встала Мотря з ліжка, в темноті одягла ся, відчинила вікно у сад і вискочила туди...

Тінним садом пройшла вона до того місця, де їх сад з ходив ся з садом гетьмана. Там була в паркані діра, закрита великим кущом бозу.

Дівчина перелізла до гетьманського саду. Але як увійти до палацу? Як промислити вартових?.. Приглядала ся Мотря крізь тьму чи не світить ся у вікні у гетьмана... Ні, темно... Певне лежить хорий, самотний, всіма покинений...

Мотря йде далі... Страшно в темнім саду. Десь між старими дубами пугач стогне, а за садом, мабуть на вигоні, свистав вівчарик. А ще вище, з-за вершин лин та сріблястих топілей дивлять ся далекі Божі очі, дивлять ся на Мотрю й стежать за кожним її кроком...

Але Боже!.. хтось іде доріжкою... Дівчина так і застигла на місці... Куди тікати, де сховати ся?..

Хтось іде і сам зі собою говорить: „Хто кого?.. Хто кого?.. Чи Петро чи Карло?..

Вогнем обпалило дівчину. . Се він... се гетьман.

— Тату, тату любий!..

Дівчина всім тілом упала йому на груди, шепочучи щось, і тихо впала до ніг гетьмана.

Мазена хотів крикнути й не міг... Мотря була непритомна... Він підняв її на руки і поміг...

Беріжно положив на широку каласу в своїй кімнаті. Дівчина відкрила очі.

— Тату, тату... Любий мій, — і її руки обвивали ся коло шиї гетьмана, котрий стояв на колінах і плакав від щастя.

— Як же-ж ти змарніла, дитино моя, сонечко моє!.. Личенько схудло, очі за-пали, — шепотів він.

— Нічого, таточку, нічого... Тепер я з тобою.

Всю хвилину десь тріваючи ударили в дзвін. Мазена здригнувся. Дзвін бивча-сто, як на пожежу... Що це? Пожежа?..

Ні, не видно у вікна червоного світла. Гетьман і дівчина тріваючи дивляться од-но на одного. Мотря боїться.

— Не лякайся, донечко — я зараз діз-наюся, — заспокоює її гетьман.

Він ударив двічі в долоні, на дверях став нахолок.

— Поклич, хлопче, московського пол-ковника Анненка.

— Анненко сам тут, ясновельможний пане, — боїчно відповів нахолок.

— Тут? чого він? До мене?

— До ясно вельможного пана гетьма-на.

— Ну, то поклич його зараз.

Мотря вийшла до другого покою, а че-рез хвилину увійшов до гетьмана Анненков, начальник московських стрільців, яких дав гетьманови цар Петро.

— Що там сталося у місті, пане пол-ковнику? Пожежа?

— Ні, пане гетьмане: се Кочубей дзвонить.

В очах Мазени блеснуло щось холодне.

— Що ж він — у дзвонарі заховався?

— У него дочка втекла.

— Так він гадає цілу ніч дзвонити? Ні-кому спати не давати, га?

— Я послав до него. Але він так ка-же: поки дочку мою не знайдуть — буду дзвонити хоч до Покрови.

— А як я примушу його дзвонити ла-цюхами та не до Покрови, а до могили? — сказав гетьман тихо, понизивши голос, і в-сім понижено було щось страшне.

Потім він задумався і ходив по кімна-ті. Підійшов до дверей і голосно сказав:

— Мотренку! Вийди сюди, доню.

Дівчина вийшла бліда, заплакана, але спокійна. Анненко з пошляпою поклонився.

— Ось де дочка пана генерального-судії, — сказав Мазена до Анненкова. — Во-на у гетьмана. Не втекла і не потайки пі-шла з дому, а прийшла просити мого за-ступництва. І я як гетьман і як батько хрещений, приймив її під свою оборону.

А дзвін все гудів і гудів. Видно Кочу-бей справді рішив дзвонити хоч до Покро-ви. Мазена підійшов до Мотрі і положив її руку на плече.

— Доню, — сказав він до неї лагідно. Чуєш, як дзвонить?

— Чую, татуню. — ледве відповіла дівчина.

— Се батько й мати твої кличуть тебе до себе.

Дівчина мовчала. Видно лиш було як дрожав золотий хрест, що висів у неї на грудях.

— Се батько й мати твої скажуться на нас Богу. Мідяним язиком до Бога кри-чать. Покорися родичам, дитино... Вер-ни ся до дому.

— Тату... не женіть мене..

— Донечко! Не гоню, а прошу я тебе покори ся.

А відтак, звертаючи до Анненкова, Мазена сказав:

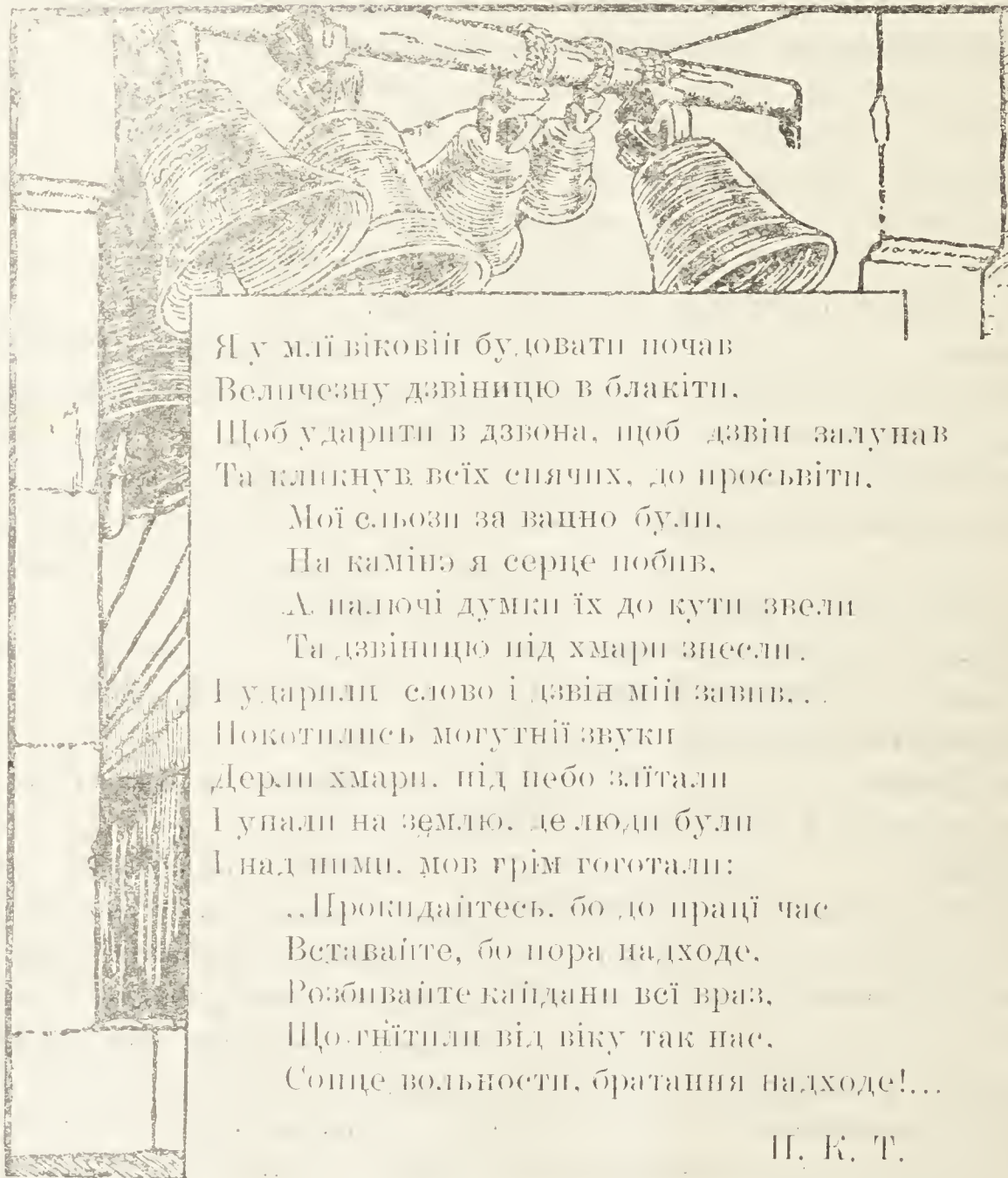
— Тобі, полковнику Григорію, пору-чаю я з честю відпровадити панну судіїв-ну до дому її родичів. І скажи Кочубеєви мою гетьманську волю: коли я довідаюся, що він дозволить собі або жінці своїй при-чинити щось неприємного дочці своїй рід-ній, а мені духовній, то я, гетьман, відберу дочку у него гетьманською своєю вла-стю.

Потім він підійшов до Мотрі, поцілу-вав її в голову і перехристив.

— Се тобі моє благословення... Прощай, моя донечко. Нехай Господь тобі пішле свого ангела хранителя, а я не покину те-бе і не забуду.

Дівчина мовчки поцілувала його руку і поглянувши повними сліз очима на геть-мана, вийшла з покою. За нею Анненко. Мазена зостався сам і, здавалося, що з-і-спх кілька хвиль він постарівся на кілька років.

(Дальше буде.)

Я у млі віковій будувати почав
 Величезну дзвіницю в блакиті.
 Щоб ударити в дзвона, щоб дзвін залунав
 Та кликнув всіх сплячих, до просвіти.
 Мої сльози за вацно були.
 На каміні я серце побив.
 А налючі думки їх до кути звели
 Та дзвіницю під хмари знесли.
 І ударили слово і дзвін мій завив...
 Покотились могутні звуки
 Дерли хмари, під небо зійтали
 І ували на землю, де люди були
 І над ними, мов грім гоготали:
 „Прокладайтеся, бо до праці час
 Вставайте, бо пора надходе.
 Розбивайте кайдани всі враз,
 Що гнітили від віку так нас.
 Сонце вольности, братання надходе!...

П. К. Т.

Старий Край до своїх Братів і Сестер в Америці.

Дорогі наші Рідні!

Ви певно згадуєте не раз ту хвилю, коли покидали свій рідний край. З яким великим смутком і жалем Ви працювали його, їхали геть за море шукати красної долі. Нам лишили Ви слези і тугу за Вами а самі забрали з собою грудку рідної землиці, зрошеної потом і кров'ю Ваших батьків. — Ми тою грудкою коханої землиці по віки зв'язані з собою: зв'язані однаково безмежною любов'ю свого народу, смутком над його долею, та обов'язком праці і жертв для нього.

Та всі ми не можемо йти Вашими слідами і перенести ся на чужину, щоби там заживати волі, бо хоч і зле нам живеть ся, то таки жаль нам ще покидати свої прадідай, дорогої нам землі сподіючись, що і в наше віконце засвітить ще колись сонце! Ми тут у себе мусимо витворити підстави нашої народної свободи і незалежності. Щоби однак дійти до своєї ціли мусимо цілому нашому народови дати просвіту, якої не дають нам польські школи, де за рідну нашу молитву закатовують наші діти на смерть. І тому то від кількох літ зачали ми перівну борбу о нашу школу, а Вам певно звісно, кілька то жертв понесли, кілька насиділи по арештах і кілька то крові проляли безуспішно наші молоді борці-академіки в борбі за найвищу нашу святиню наук — університет! Та нам треба не лише найвищих, але всіх шкіл, від народних почавши, де би учили наші учителі батьки, а не чужі кати-людоїди! І вже перед кількома літами зачали ми власними силами, власним грошем, закладати свої рідні приватні школи, а передівсім гімназії; і наш нарід зрозумів вагу цих шкіл, та почав складати на сю ціль послідній сотик. Але і вороги зрозуміли значіння нашої школи, бо вони знають, що коли з тих шкіл вийдуть свідомі борці за наші права, то їх панован-

над нами скінчить ся, і тому вони уживають всяких способів і средств, щоби нас знищити. Ми однак не сьміємо уступити з тої найщевійшої дороги до народного відродження, бо нам не дозволяє журба о будучність нашого народу і наша народна честь! І почалась у нас нерівна борба, до котрої мусить стати цілий наш нарід; тож і Ви Дорогі Братя, з чужини подайте нам руку до помочи!.. Саме тепер настане час коляди, і коли засядете до сільної Сьв. Вечері, то пригадайте собі, що в тім самім часі і в тій самій годині сьвяткуємо і ми тут у нас се велике сьвято Різдва Христового, а наш цілий нарід відчуває духом, що ми одна велика родина. Тож в ім'я тої єдності цілого нашого народу — просимо Вас о сьвяточний дарунок на „Рідну Школу," а дарунком тим нехай будуть жертви з коляди, або інших складок підчас сьвят. Кілька центів зложених на фонд „Рідної Школи" не зробить Вам великого уцербку, нашим дітям принесе неоцінену користь. — Таї не лише на сьвятах, але також при всяких інших нагодах памятайте про складки на сю ціль — таї від себе не жадуйте — гроші видані на школу звісно, не пропаде марно! Всякі жертви просимо вислати до тов. „Дністер" у Львові на книжочку вкладкову ч. 6800. (фонд „Рідної Школи").

Тими жертвами Ви даєте доказ, що межи нами, а Вами існує братерська зв'язь і що ми є дітьми одної великої вітчизни! — З тим словом здоровимо Вас усім найкрасним добром, і пересилаєм Вам дружний привіт з Вашої вітчизни старого краю.

Львів, дня 30 Надолеста 1910.

М. Грушевський в. р. о. Омелян Ваньо
голова секретар

ДО ОБРАЗА зі сторони 40-ої

Символічний образ ДЖОРДЖА ДОСТА
„Що приказав Господь — а що зробив чоло-
вік” будить думку чоловіка і звертає її до
пізнання тих великих протиріччій між „при-
казаним” а „здійсненим”, що панує на зе-
млі. Милосердіє, любов, прощання ворогам,
шукання правди — все то уступає на задній
плані покривається мракою забуття. А навіть
світлий образ Христа темніє перед ни-
щиною, багатою фігурою того, що по трунах
і крові великих мужів сначених і прибитих
до стовпів (як видно на тлі) панує над млі-
онами душ як святий і неомисльний.

ПІЯНСТВО В СТАРИНЦІ.

Піянство — то гріх всіх віків. Тільки
що між старими віками а новими зєсть дві
великі різниці. В старині пили менше, а
хто упивав ся, того остро карали, в пізній-
ших віках аж до нинішньої більшє, а на-
віть багато, тай за се ніхто не карає. Ба не
тільки не карають, аще і піддержують пі-
янство, яко одно з жерел нагнених дохо-
дів.

За часів Сольона в Атенах (в Греції)
коли який урядник приїшов до бюра в пи-
нім стані, був сказаний на смерть. Спар-
танці викорінили у себе піянство ціл-
ковито, заборонивши управляти виноград;
а алькоголю і пияти тоді ще не звали,
тому і випивати ся виключно вином.

В Римі за часів республіки уживано ви-
на було остро зборонене мунцині аж до 30
літ, а жінкам цілковито. Але по 30 літах
коли хто поповнив злочин по пияному —
тоді карали острійше, як був би се зробив
по тверезому. Магомед, як звісно заборон-
ив також своїм вірним уживати вина.

В середніх віках многі з королів були
великими ворогами пиятки. Так француз-
кий король Франц І видав закон, сегою ко-
того чоловіка пияного перший раз зам-
кали в тюрму на хліб і воду; за другий раз
били палками, а за третій — вже таки не-

милосердно сікли різками. Хтож помимо
тих кар таки віддавав ся піянству — та-
кого проганяли з вітчизни. В пияних краях
замикали пияниць до тюрми і годували їх
стравами вареними на горівці так довго, до-
ки пендасний не згидив собі і не міг зов-
сім їсти. Коли вже умирав з голоду а стра-
ви вареної на горівці таки не міг покушати
— тоді випускали.

СВЯТА БЛОХА

Дели високо-культурні Єгиптяни ува-
жали колись святим жука, то не будете ди-
вувати ся, що півдикі жителі Камчаткі у-
важають святим бєством — пияну звичайну
блоху. Люди сі переносять укушення блохи
з стоїчним спокоєм і боять ся її доткнути,
щоб не прогнєвити достойного члена О-
лімпіу і не спровадити на себе ще більшого
лиха.

Але дучить ся, що бідному Камчадалю-
ви надокучить і муєнь блоху забити, то се
він не робить так рівнодушно, як наш чоло-
вік. Для него той акт — то справдішнє ре-
лігійнє торжєство, котре конечно супро-
воджати з молитвами.

Факт обєззання блохи має свій початок
в мітології. — І так землетрус, котрий на
Камчатці повторяє ся досить часто — при-
писує ся бже ству-блосі. Діло в тім, що
цар підземного свєта Туїл проїжджає ся
по своїм підземнім царстві на санках, за-
пряжєних собаками. При тих прогуляках
бога Туїла вєсь таразд для жителів на зе-
млі так дєсто, доки блоха не зачне кусати
котрого з його неїв. Нєсє, хотя для Камчада-
лів також бже стєство, але то не переважає
єму чєсати задною ланною вкушеного бло-
хою місця, або гонити за нею зубами. От з
того заворушення бога-нея і гєстає земле-
трєсє. Блосі приписуєть ся і бурі. Після гі-
рування тубулиць богиня бур і вітрів по-
єньть ся по свєті з своїм дітвком на пле-
чах. Дитя спокійно сидить на плечах ста-
рої, доки не зачнуть єго кусати блохи. По
як єкєро вкуєньть єго блоха, дитєак верє-
нєньть — і той плач то вітер та буря. По єв-
лі вітру старий Камчадал може в гадати як
многє бліх розвелє ся на дитині богині
бурі і як єильно они єї кусають.

Найбільшу вагу клав Феррер в своїх школах на філософію. В однім із кількох підручників під заголовком: „Людетво” — Розмова сестрінки з її Стрієм дав Феррер зміст усіх понять, про науку, релігію і соціологію. От оден уступ з неї:

Стрій. — Коли під словом „вселенна” розуміємо дійсну вселенну, то можемо тоді твердити що дійсна вселенна існує, бо матерія перетворюєсь без утрати. Вселенна в данім моменті в станом матеріо-енергії тої хвилини. Тому щоб зрозуміти дійсну вселенну, то вистарчить для того лише слідити і познайомитись з її перемінами до сего часу, з тим застереженням що ми вже переконані про незнищимість матерії. Ми кладем собі за задачу: вилікніувати уявні і мильні поняття, та обмежитись на полі спостережень і досвіду. Ми показали як матерія перетворюєсь, а се пояснює нам чому дійсна вселенна існує в такім стані як її знаходимо “

Сестрінка — „Словом сказавши Стрію, вселенна се є поняття, яке людина виробляє собі про матерію в загальї. Одно питання: Що Ви маєте закинути мені, коли я назву єю матерію „Богом”

Стрій — „На те я закид, і то великий закид. Під словом „Бог” ми розуміємо тво-

рця, якесь всемогуче єство. Але коли ми вже сказали повніше, що матерія я незнищима, то як можемо тепер обертатись і говорити, що існує якесь всемогуче єство над цілою вселенною.”

Дальше в тій самій книжці іде розмова про питання безсмертності:

Сестрінка „Стрію. Коли ми відкидаємо божество, то мабуть булоб ліпше не вірити в будуче життя і в безсмертність душі.

Стрій — Так Не мабуть, але справді. Сі ідеї суть наслідком порожньої надії, що певні прояви енергії, спостережені в організамах лише тоді коли они суть октивними остануть ся in statu quo, не лише тоді коли сі організми перестанут функціанувати, але навіть тоді, коли вони розпадуть ся. Се дуже легко доказати, що егізистенція індивідуум се період часу точно обмежений зродженєм і смертю. Поза житєм єства нема ніякої егізистенції. Тому ми мусимо шукати задоволення і щастя в сїм житю, аніж одурювати себе якимсь будучим вічним житєм.”

Сестрінка. Се мабуть найліпше поясненя значіню терміну, „трансформаційна” філософія, що Ви повніше сказали Стрію.

Стрій. — Так часть її, але не найважнішу часть. Ми лише що переконались, як розуміню загального перетворювання при мусує нас відкинути упередження. Ми лише згадували про упередженя до божества а тепер можемо згадати і про інші, як до властий, родинного краю, властности і т. д. Пізнійше ми побачимо що се розуміню зробить нас компетентними мїняти і осуджувати всякі змаганя людини, які поставили собі за ціль здобути красну будучність для всіх, дальше сходить розмова про закони, закони зроблені чоловіком, про котрі Феррер учив так:

Сестрінка — „То ви кажете Стрію, що праводавці суть неукраї?”

Стрій — „Очевидно. В іншій разі вони забралиб ся познайомити людей з законами природи, щоб кожда людина розуміла їх, і їх вагу, та поведилась після них. Але вони роблять цілком навпаки, бо сплюю накидають свої переконання, будуть для тих

людий інтересами або корисними. Правадаві з усіх держав себ анда зарозумілих людом по найбільшій частині невідьники алькоголю і пікотини; нові бездопної глупости і наївности.“

Благородніша і більше ідеальна ескарона Феррерового „эвангелія“ містить ся в підручнику „Чоловік і земля“ написанім Елізом Реклі. От на примір оден уступ з того підручника, в яким знаходимо погляд анархіста на патріотизм і міжнародну згоду: „В сучасній добі різні групи суть так переняті ідеєю єдності людства, що ті ідеї не загинуть, так як загинуло много націй. Безперечно що політичні і торговельні провини будуть еще довго дучатись як на воді так і на границах різних держав, але новоді єї границі будуть зникати і приїде день коли вони зовсім зникнуть. Різні географічні назви витруть ся на манах, без найменьшої шкоди для розвитку поступу людний, живучих в тих державах. Ті люди і тепер помагають собі взаємно, тому нема чого обавлятись, що вони перест нуть ділитись або міняти ся овочами своєї праці тоді, коли всякі державні границі між ними зникнуть. Здаєсь що Німеччина і Франція суть шині ривалями і завзятими воротами, але в глибині вони суть найближчими приятелями, і разом в поті гола працюють, добуваючи овочі які приносять користь їм обом. Вже сєй період заслужив на назву „гуманний“ бо злучив людий політеротичних знаням Греки і Латини з людьми з меншим або ніяким образованєм.“

Найліпшим зеркалом Феррерової думи суть його властні написи на стінах в'язниці в Мадридї, де він гостив в році 1906-тім і 1907-тім за закинену йому участь в заговорі на Короля. Деякі з написів подає „New York Times“ в статі „Характер Феррера“ Оден з написів звучить так: „Так довго доки нація або держава отримує користку людий і дає їм власть накладати кари, та заводить в'язниці деб єї люди могли вигідліїше знуцатись над невинними; доти ми не можем назвати таку державу цивілізованою.“

В іншій написі пробиваєть ся подібна

гадка і ліпше висказана: „Колиб ми перешли від в'язня до сторожа який його стереже від сторожа до судні що його засудив; від судні до поліція що його заарештував; потім до поліційських властей що його отримують, від них до всіх тих що його оскаржили а вкінці до так званої суспільности; зробивши се і перестудіювавши сумлінно кожного з них, ми знайдемо що сумлінно в'язня є найчистіїше.“

В однім з довших написів Феррер говорить що кождий з нас є власни відвігальний за кождий неповнений злочин. Вдавши злочинців в загальї то на кожного з нас снадає більше вини як на того що неповнив злочин. Слідуючі серії афоризмів суть вибрані з його „Націоналістичної Доктрини“ в яких Феррер голосить свою гірку правду.

„Щіколине сподїї ся нічого від других. Памятай що мудрі і сильні коли дають тобі що, то zarazом роблять тебе їх невідьником

„Найбільший обовязок людства є: старатись завести мир, любов і братерство між собою без різниці пола або клясе. До сего ми стреміли і віддалились тій праці в раціоналістичних школах, де ми учили наших учеників лише те, що є оперте на наукових дослідах.“

„Пролетаріат лише тоді освободить ся коли пізнає свою силу, і візьме правління в свої руки не здаючись більш на упривілігійовану клясу.“

„Колиб люди були думаючими сотворіннями, вони-б неспозволили комусь чинити їм кривду, і самі не бажалиб чинити їх другим.“

„Не служім! не поклоняймоєь ніяким панам або Богам, а научім ся любити оден другого.“

„Моїм ідеалом є учити — учити раціонально — так як учать в Модерній Школі (Escuela Moderna).“

Від самого застования модерних шкіл Феррер сказав ся ревним їх учителем. Заложившу першу з таких в Барцельоні він учив самий і спершу мав в класі дванадцять дівчат і вісімнадцять хлопців. По пять літній діяльності число шкіл зросло до сородевять, з яких пятьдесят знаходилось в Каталонії. Говорять що за труд виставлять Феррерови памятник в Барцельоні з написею: „Послідна здобич Іспаньскої Інквізиції.“

Хата

ілюстрований журнал літератури, політики і сучасного життя

Одноразовий місячник того роду на заморській Україні.

Видко і за редакцію відповідає: **Я. Н. КРЕТ**

Адрес редакції і адміністрації:

„CHATA”

850 Main St. WINNIPEG, MAN.

Телефон: Мейн 3604

„The Home”

monthly magazine for Ruthenian people
in North America

J. N. Kret, Publisher & Editor.

Offices: 850 Main St. Winnipeg, Man.

TELEPHONE: Main 3604.

БЛАГОРОДНА ВІДПОВІДЬ.

Коли славний данський „байочник” Андерсен по довгій подорожі в Італії зібрався відвезти назад в родинну землю, запитав його один з італійських приятелів, чому не лишиться ся на чудовім, теплім полудні раз на все. Як можна, говорив, розлучити ся з такою чудовою стороною, крайом кипарисів і ливанів за ція непривітної, холодної Данії!

— Хиба маму любить ся лише тоді, як вона гарна? — відповів Андерсен.

Революціонер.

Ти тікаєш... відвертаєш
Свої чисті очі
Від лихого твого друга,
Руки дасть не хочеш?
Себто кажеш — я розбійник,
Я лиха накоїв,
Я зарізав чоловіка
Своєю рукою,
Опоганив...

Тяжко друже.

Брать на свою душу
Закон суді, — яж не хочу
Судити—а мушу.
Мушу серце — ту страшную
Рану загоїти,
Хочу душу непоміщену
Лихом напоїти,
Щоб умивши ся забула,
Як ворог лютує
Кругом неї... Хибаж винна,
Що бачить, що чує?
Хиба винна, що рука рвесь
Розірвать оков,
Хоче волі?

Ні, не смерті, —

Я хочу людови,
Хочу правди. Деж кернця
З тією водою?
Де та стежка до кернці?
Я піду напою вбоге серце.
Лиш скажіте...

Присяду і з вами —
Поділю ся, побратаюсь.
Та поки дістану
Того дива, не спочину
І не ляжу спати;
Я не стану на болоті
Тюрми будувати.

Не поставлю сторожати
Свобідного моря,
Я се знаю: Закон вільних —
Невільному горе.

Ні на горниці у книгах
Шукати закону,

Тії правди. Ні — я стану
 Дзвонити у дзвони
 На тревогу, занитаю
 Хто хоче любити,
 Хто з голодним своїм хлібом
 Схоче поділитись.
 Хто не стане убивати,
 А обвяже рани
 Нещасливим, хто невольних
 Не любить кайданів —
 Того возьму... Просто серцем
 В серце запитаю...
 Сли відозвесь — побратаюсь,
 Хтож серця не має,
 Того годі почепити
 До душі живої.
 Мертвий шкел т не озве ся,
 Не дихне любовою, —
 Трупом днше.

Шкода сонця
 На багно сьвітити,
 Годі чорную безодню
 Добром наситити;
 Годі другом називати
 Хто серця не має, —
 Хтож із серцем, того люблю
 Того обнимаю.
 Хто із серцем, тої відозвесь,
 Клич братної мови
 Нас зєднає, зв'яже закон
 Дружної любови.

В. Ц.

Приволік ся на ріг і глянув в гору і в долину перехресної улиці, но не побачив нічого крім оаз сьвітла, що його розливали уличні лампи, розставлені на рогах пнвших перехресть. Відтак поволік ся назад, звідки виїшов. Сунучи ся нечутно та без непотрібних рухів через півтемряву виглядав радше на тїнь людини.

Рівно-ж він був незвичайно чуткий, як дике звіря в гущавнику, сильно вразливий та остерегливий. Рух пншого у темряві до-вкола нього мусів би бути тїнистий в ще більшій мірі чим його власний, щоб уїти його уваги.

В додатку до поспішного спостерігування стану річнй, спостерігування зміслами, він мав ще й субтелнїйшу спромогу, спромогу прочутя у воздуху до-вкола себе. Він знав, що в домі перед яким пристанув був на хвилинку, є діти. А прецінь сеї певности не набув сплою свого спостерігання. Тому він навіть не здавав собі справи з того, що знав що небудь, так тайна була його вразливість. А прецінь, коли-б прийшла хвиля, в якій він мусів би щось робити в звязи з тим домом, що він робив би в переконаню, що там є діти. Тим робом він знав також, що ніяке небезпеченство не грозить від кроків, що підходили в гору перехресної улиці. — Поки й побачив ідучого, то вже знав, що се опізнаний ся пішоходець, що спїшить до дому. Ось він і показав ся на перехрестю та зник горі улицею. Чоловік, що слїдив, побачив сьвітло, що заясніло у вікні нарожнього дому, а коли сьвітло згасло, він знав, що се згас сїрник. Се було сьвідоме пізнанє подібних об'явів, через його голову перебіг-

ла думка: „хотів знати, яка година”. В пеньнім домі одна кімната була освітлена, світло горіло слабо, але постійно і він відчував, що в тій кімнаті є хорній.

Головно інтересував ся одним домом по другім боці улиці на середній „блаку”. На сеї дім уважав найбільше. Куди ні не дивив ся, куди ні не йшов, його очі і кроки все туди вертали ся. З виімкого відчиненого вікна понад рудуком (ганком) там не було нічого надзвичайного довкола дому. Нічо ні не входило, нічо не діяло ся. Не було освітлених вікон, ані світло ні не показувало ся ні не зникало в пікотрім вікні. Все-ж таки се була головна точка його уваги. Він вертав ся до нього кожного разу після відгадання стану сусідства.

Помимо своєї спромоги прочування річній, він не довіряв собі. Був в найвищій степені свідомий непевності свого положення. Хоть не заклопотаний кроками припадкового прохожого, був однаков так напружений і чуткий і готовий до переполюху, як який боязливий олень. Був свідомий можливості інших розвідувачів повзучих у темноті — розвідувачів, подібних до нього рухами, вразливістю і прочутєм.

Ген далеко, долі улиці задрів тїнь чогось що рухало ся, і сейчас знав, що се не пізній домовик, але по гроза і небезпечність. Свисенув два рази до дому через улицу і мов тїнь, зник за рогом улиці. Тут здержав ся і оглянувся обережно. Забезпечений виглянув назад поза ріг і обсервував предмет, що ворухнувся і приходив ближше. Випроорокував вірно, се був полісмен. Пішов далі перехресною улицею аж до найблизшого рога і під його охороною обсервував ріг, що його що лини полинив. Побачив, що полісмен перейшов, йдучи прямо горі улицею. Отже пішов і собі в тім напрямі і з найблизшого рога знов побачив полісмена, як переходив, відтак вернув ся назад, звідки вийшов. Свисенув раз до дому по другім боці улиці, а по хвилі свисенув ще раз. У свисеню було чутно заневнюванє, як у попереднім подвійнім свисеню чутна була пересторога.

Вскорі побачив якусь темну масу, що

зарисувала ся на даєї рундуку і поволі зсунула ся по стовні. Відтак вона стала робити кроки, перейшла через маленьку желїзну фіртку і пішла далі хідником, прибираючи форму гадки. Сеї, що слїдив, держав ся по своїй стороні улиці і по-рушував ся рівнож до рога, де перейшов через дорогу і сполучив ся з другим. Він був зовсім малий біля головіка, що до нього став говорти.

Як-же тобі повело ся, Мет? — спитав.

Другий замуркотів щось невразливо та постунив мовчки кілька кроків.

— Мені видить ся, що я подістав властивий товар, Джім, — сказав остаточно.

Джім захихотав ся стиха у пїтьмі та шикав на долоні інформації. Та мицали цілі „блаки” під їх ногами і він почав нетерпеливти ся.

— Ну, і якже про той товар? — спитав — Що за рід полову зробив ти?

— Я занадто був зайнятий, аби йому приглядати ся, але він таки товстий. Я не відважую ся думати, о скільки товстий він є. Почекай, поки дістанемо ся до кімнати.

Джім глиннув на нього нилько коло лямпи на перехрестю і побачив, що його лице було якесь строге і що він ніє якесь дивно свою лїву руку.

— Що є з твоєю рукою? — спитав.

— Сеї неюга вкусив мене, сподїю ся, що не дістану скаженини. Люди дістають часом скаженину від людського вкушення, чи ні?

— Поставив ся до тебе, ге? — спїшисть Джім заохочуючо.

Сеї замуркотів.

— Від тебе трудїйше довідати ся про що небудь, чим від чорта, — вибух Джім, роздражнений. — Скажи-ж про се. Ти не втратив грошїв, як скажем товаришеви.

— Я думаю, що я прикусив його трохи — виїшла відповідь. Відтак в роді пояснення: — збудив ся, почув мене.

— То ти гарно зробив се: я не почув ані звука.

— Джім — сказав другий поважно, — се справа з шибеницею. Я його справив.

Я мусїв, він пронюхав мене. Тому ти і я (стороні і се мене збило з пантелику.

— Я-ж сказав тобі, що вона була по лівій — перервав Джім.

— Ти мені сказав, що вона була по правій, — заговорив Мет. — Думаю, що я не забув того, що ти мені говорив, а ось з і мана, що ти мені її парисував.

Понинав у своїй кишені та пайшов звищену карточку. Коли її розвинув, Джім утнув ся і споглянув в неї.

— Я зробив похибку, — признав ся.

— Конечно, що зробив. І се мене заставило було думати через хвилю.

— Але тепер се не становить різниці, — крикнув Джім. — Погляньмо, що там з

— Се робить різницю! — рубнув Мет. — Робить велику різницю — для мене. Я мусїв на себе брати все ризико. Я ставив свою голову в сильце, коли ти стояв на улиці. Ти повинен лучше розважати і оберегати ся. Гаразд, я покажу тобі.

Зачеркнув недбало в кишенях своїх штанив і витягнув повну жменю малих діамантів та висипав їх блискучою струзою на засмалцьований стіл. Джіммови вирвав ся з уст кріпкий проклятин.

— Се пічо — сказав Мет з тріумфальним вдоволенєм. — Я ще не зачав.

З одної кишені за другою витягав добиш. Там було багато діамантів овисених в шкірку дикої кози, що були більші, чим з першої жмені. З одної кишені витягнув жменю малесеньких пліфованих жемчугів.

— Соняшний порошок — завважив, висипаючи їх на стіл на окрему кунку.

Джім оглянув їх. — Справді, продадуть ся по парі долярів за штуку, — сказав — Чи се вже все?

— А чи сего не досить? — спитав другий ображеним голосом.

— О, певно, що досить, — відповів Джім тоном безсумнівного одобрювання. — Се лучше, — чим я сподівався. Я не взяв би і цента меньше, чим десять тисячів за отою кунку.

— Десять тисячів, — сказав насмішливо Мет. — Сеж варта вдвоє стільки, хоть я її не знаю ся на золотництві. Глянь лиця на отсею хлопця!

Джім свиснув на знак зрозуміння. Відтак спитав несподівано: — А чув ти, як я свиснув?

— Конечно. Я вже був справив ся зі всім і вже маю відходити.

— Се був бугай *), але він не був на нашім сліді ані трохи. Перейшов попри нас тай пійшов, тунаючи ногами поки не зник очий. Тоді я прийшов назад.

І знов свиснув до тебе, що тебе так довго спинювало після сего?

— Я задумав ся, аби висвітити ся, — пояснив Мет. — Я був певничайно радий, коли почув, як ти знов свиснув. Ожиданє — се тяжка праця. Я лиш сидів там і думав і думав, про всякі річи. Се незвичайна річ, про що то чоловік не буде думати. А ще до того там якийсь проклятий кіт ходив по хаті та докучав мені своїм гамором.

— І добича товста! — виклякнув Джім радісно, не зважаючи на Метові слова.

— Я певний того, що говорю тобі, Джім, що товста. Я страшно хотів би зараз ще раз на неї поглянути.

Несьвідомо оба мушники прискорили свої кроки, та все-ж не зменьшили своєї осторожности. Два рази змінювали свій напрям, аби обминути полісменів і добре висвітлювали ся, що ніхто їх не бачив, як поринули в темних сінях дешевого дому в кімнатами до винайму у долині міста. Сірника не крисали, поки не дійшли до своєї власної кімнати на верхнім поверсі. Коли Джім світив лампу, Мет приклякнув і зариглював двері. Коли обернув ся, завважив, що його спільних мовчав, викидаючи. Усміхнувся з його торопливости.

— Сі проєктори — се хороша штука, — сказав, витягаючи маленьку кишениву електричну лампу та приглядаючись їй. — Але ми мусимо роздобути собі нову батарею. Ся робить вже дуже слабо. Я думав вже щось два рази, що вона лишить мене у пільмі. Дивне урядженє того дому. Я мало не заблудив. Його кімната була по лівій

*) Бугай — в устах американських босяків означає — полісмена.

Вибрав жемчуг із кунки і підвів його до лямпи з міною експерта, що важить та судить.

— Варт тисячу сам про себе, — звучав поспішний осуд Джімів.

— Тисячу? — твоя прабабка! — звучала згрідна відповідь Мета. — Ти не купив би його за три тисячі.

— Збуди мене і Я сплю! — Блеск жемчугів сьвітнє в Джімових очах і він на чав вишукувати більші діаманти та оглядати їх. — Ми багаті люди, Мет: ми стаємо дійсними дуканами.

— Літа нам забере, поки їх побудемося — була практичніша думка Мета.

— А лиш подумати, як то ми будемо жити — нічо не робити, лиш пропускати гроші та вважати, аби вони розлітали ся.

Метові очі починали також блещати ся, хоть і мрачно, бо й його природа збудила ся. — Я казав тобі, що я не важив ся думати, який товстий наш полов! — замуркотів низьким голосом.

— Що за полов! Що за полов! в екстазі радості викрикував тимчасом другий.

— Я майже забув, — сказав Мет, поринаючи свою руку у внутрішній кишені свого кофта.

Шнур великих перлів появив ся споміж онакованя тоненьким напером та козячою шкіркою.

Джім заледви глянув на се. — Вони варті гроші — сказав і обернув ся знов до діамантів.

Мовчанка зайшла на обох муштин. Джім грав ся жемчугами, перебираючи їх у своїх пальцях, сортуючи їх у громадки то знов розставляючи їх окремо і широко. Він був маленький, зівялий чоловічок, первовий, сердитий, напружений та анемічний, типічне дитя бруку з поганим викривленим лицем, маленькими очима, з слідами вічного горячкового голоду на щокі та устах, з котячою брутальністю, напаятною до самого нутра дегенерацією.

Мет не перебирав діамантів. Сидів, поставивши лікті на стіл та оперти-сь бородою на руки, і глядів лїниво на блиску-

чі розложені скарби. Він був під кожним взглядом контрастом до попереднього. Не місто привело його на сьвіт. Був здоровий мускулярний та волохатий, як горіль і силою і виглядом, Для нього не існував невидимий сьвіт. Очі його були повні та далеко від себе віддалені і в них видїла якась сьміла братерскість. Вони викликали чувство довіря, та коли було приглянутись їм ближше, то оказувало-сь, що вони дрібочку занадто повні, трошечки занадто далеко стояли від себе. Він переходив границі нормальности, переливав через верх а лице його брехало про людину, що сидїла в нїм.

— Те все буде вартувати яких п'ятьдесять тисячів, — завважив несподівано Джім.

— Сто тисячів! — сказав Мет.

Вивязала ся довша мовчанка, та знов перервав її Джім: — Якого чорта робив він з тим всім дома? Отсе я хотїв би знати. Я був би думав, що він повинен би держати те все в касі огнетревалій, там у сторі....

Мет якраз роздумував про те, як виглядав удурений чоловік, коли він послідний раз глядїв на нього у тьмавім сьвітлі електричної лямпочки, але не кинув ся на згадку про нього.

— Сего сказати не можна, — відповів.

Може він збирав ся опшвїдлювати свого спільника. Може він мав вемикнути рано куди у безвісти, коли-б ми не перейшли йому дороги. Я думаю, що межі чесними людьми є так само багато злодіїв, як і між злодіями. Ти читаєш у часописах про такі річи, Джім. Спільники все оструть ножі на себе.

Дивний позір показав ся в очах другого. Мет не зрадив ся, що завважив се, але сказав:

— Про що так думаєш, Джім?

Джім якось збентежив ся на мінутку.

Нїчо, — відповів. Я лиш думаю, як се було сьмішно — всі жемчуги дома. А ти чому питаєш?

Та, я нїчо. Я лиш дивував ся, от і все.

Знов запанувала мовчанка, перерива-

на принатковим тихим та первовим хохотом Джіма. Він одушевляв ся чисельністю дорогоцінностей. Не тому, що відчував їх красоту, він не був свідомий сего, що вони хороші самі про себе. Але у своїй поспішній уяві виображував собі радости життя, які за них купить, а всяке бажане і всякий апетит його схорованої думки та слабовитого тіла лоскотали ся можливими надіями. З блиску брилянтів будував чудні замки — пробутки оргій і сам поражав ся тим, що будував. І тоді хихотав ся, се-ж таке неможливе, аби зробити з нього дійсність. А все-ж таки брилянти світили-сь на столі перед ним, роздували в ній огонь жадаючі — і він знов хихотав ся.

Думаю, що ми можемо се вже й порахувати, — сказав несподівано Мет, відриваючись від своїх привидів. — Вважай на мене і гляди, аби було справедливо, бо ти і я мусимо бути для себе справедливі, Джім, розумієш?

Джімови се не сподобало ся і зрадив се своїми очима; за те Метови не сподобало ся те, що побачив у очах свого снільника.

Розумієш? повторим Мет майже з погрозою.

А чи-ж ми не були все справедливі? — відповів сеї обороняючись, хоть зрада вже перешептувалась у ній.

Се нічого не значить — бути справедливим у тяжку пору, — рубав Мет. Доперва справедливість у достатку справедї числить ся. Коли ми нічого не мали, ми не могли бути інакшими, як справедливими. Але тепер ми багаті і маємо стати ся людьми бізнесу — чесними людьми бізнесу. Розумієш?

Отся бесіда якраз для мене — згодив ся Джім; але глибоко у його пісній душі і помимо його волі нахабні і протизаконні думки кидали ся мов звів'рята кривогадні на ланцюгах.

Мет приступив до полиці з викуталами поза пафтовою кухнею з двома кнотами. Випив чай з паперового мішочка, а з другого мішочка випив перчицю. Вернувши ся з мішочками до стола поклав в них

дві мірки малих діамантів. Відтак почислив великі дорогоцінні камені та позавивав їх знов в тонкий папірчик та козячу шкірку.

Сто сорок і сім уміркованих, — звучав його опис; — дваїцять справді великих, два великани, один велит над велити; пара жмень дрібняків і порошку.

Споглянув на Джіма.

Вірно — відповів сеї.

Синсав сеї рахунок на кусинку нотаткового паперу, зробив з сего конію і дав один примірник своєму товаришеви а другий задержав у себе. — Лиш для пам'яті, — сказав.

І знов зробив подорож до полицки з викуталами і тим разом випорожнив цукор з великого паперового мішка. В нього вихав діаманти, великі і малі, закинув те все у хустинку і зложив під свою подушку. Відтак сів на краю ліжка і визув ся.

— І ти думаєш, що вони варті сто тисячів? — спитав Джім, здержавши ся при розв'язуваню своїх черевиків і поглядаючи в гору.

— Певно, що так, — звучала відповідь. — Я видів раз в Арізоні дівчину-танцюристку, що мала кілька великих блискучих каменів. Але вони не були дійсні. Вона казала, що як би так ті камені були дійсні, то вона не мусіла-б танцювати. Казала, що вони вартували-б з п'ятьдесять тисячів, а всі говорили, що вона не мала їх навіть одного тузина.

— Хто робив би тепер на життє? — триюмфально питав Джім. — Роби джаганом та шуфлею. — сказав насмішливо. — Роб як несе ціле життє і склавши всі гроші і ще не мав би її половини з того, що ми маємо сеї ночі.

— Та, як на твою міру, то говори про миттє пачиння, а за те не дістанеш більше, чим дваїцять доларів на місяць і їду. Твої числа трохи відбігли від дійсности, але погляд твій добрий. Най роблять ті, що в праці любують ся. Коли я був молодий і дурний, я їздив по насовнєску за триїцять доларів на місяць. Ну, а тепер я старший вже не їжджу верхи по насовнєску.

(Кінець буде).

КО-ОПЕРАТИВА.

В Вінніпегу перестав на днях екзистувати кооперативний стор „Робітник”. Факт его упадку викликав в тутешній пресі оживлену полеміку. Соціалісти, від котрих властиво виїшла думка такого стору нарікають, що стор упав через „безпартійних” як: А. Сліпченко і т. п. — безпартійні знова опрокидають, що соціалісти самі винні, бо не доглядали справи як слід. Та як би оно там не було, але стор — упав, тай то стор ко-оперативний. Не ходило би нам — о сам факт упадку кооперативного стору у Вінніпегу, ходить нам головнo о се, що сеї факт, як і подібні йому родять поважні наслідки, головнo недовіра у наших людей; недовіра до почину чогось лучшого, нового, практичнішого. А сеж велика річ.

На мою думку, Вінніпегський „Робітник” упав ані через Сліпченка чи Чорнія, ані через самих соціалістів. Упав через се, що з провідників сего діла майже ніхто не ознайомлений близше з пляновою ко-оперативною роботою, а по друге, що „Робітник” не держав ся найпершого услівя Рочдельської системи — купувати і продавати лише за готівку.

Залиб була у нас фахова поміч і порада, залиб були у нас бодай які-такі сили до веденя такого діла, а при тім, залиб була хоть яка-така центральна організація що вглядала б в діловодство не лише в бувшого Робітника але і других сторів як: в Давфін, Етельберт Веґревіл -тоді наші кооперативні стори не підлягали-б всіляким посторонним впливам, не тратили би свого характеру „ко-оперативних” і не надали б.

Коли приглянемо ся ко-оперативам Европи, то побачимо, що всюда з вони получені в певного рода союзи, яких задачою люструвати підляглі їм стори, давати почин до основаня нових спілок, давати ра-

ди а навіть заосмотрувати свої крамниці в товари, яко голсейли.

Чи ж у нас в Канаді сего на можна ввести? У нас, де ґрунт якраз до сего найвідповіднійший? Без такого центрального союзу не мислимий розвиток поодиноких крамниць по колоніях. Без відповідних фахових сил і без знаня ґрунтовної системи Рочделя у тих, що організують ко-оперативи не мислимий він рівнож. Будуть у нас отєї дані — буде мож щось зробити, буде можна такими сторонами як „Робітник” засіяти усю Канаду.

Кооперативні стори в нинішній добі грають і грати-муть велику ролю. Кооператива дає передовсім засоби до істцюваня мільонам робочого люду, не допускає їх до руїни, творить осібний для народа ринок, зацотребовує велику скількість інтелігенції, разом взявши дає вислов культури народа.

Ще більше. В міру зросту таких економічних організацій, ми все більше і більше будемо набирати політичної сили, з нами будуть числитися — нас будуть мали за людей.

Кооперативний рух міг би взяти на себе експорт фармерських продуктів. Кілько то мільонів долярів річно забирають від наших фармерів всякі агенти, посередники торгівлі яйцями, збіжжом худобою, молоком! Ніхто лучше не міг би підняти ся сеї роботи як союз кооператив. Се все можливе, бо ту забезпечений ринок збуту.

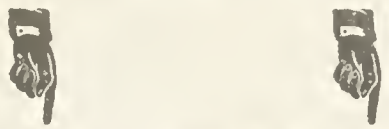
І так довго, доки у нас не буде людей освідومлених з веденєм системи Рочделя, так довго, доки поодинокі кооперативні стори не згортують ся спільно в союз, так довго, доки робота кооперативна не буде ведена пляново — так довго наші стори як „Робітник” будуть падати, так довго ми не здобудемо собі місця в торгівлі.

Щоби вище сказане представити практично, скажу, що кооперативні спілки не можливі ще нині між нашим народом в Канаді тому, бо народ взагалі не розуміє ідеї спільности. Канада — край доробкивчів. Всякий гонить за зиском, що дав би ему по літах труда змогу відпочити. Ми за мало

цішимо народну, спільну справу і хочаймо говорити і з'являти себе патріотами — в дійсності ми такими не є. Працювати і для себе треба — але у нас лишаєся ще багато знання і енергії, котрі можна при щирості поділити на річ загалу. По друге нема у нас людий потрібних до ведення такої справи. А легко їх дістати. Незалежна церква при підмозі пресвітеріан виховує десятки студентів на понів. Нігде правди діти, між теологами если не половина то принайменше часть моглиблучше надати ся до чогось иншого. Чи не могли би проповідники незалежної церкви вплинути на своїх хлібодавців в тій мірі, щоб єї попри богословів давали супорт і тим, котрі хотілиб віддати ся кунецтву то що, а котрі осівши по місточках були би ще лучшим і практичійшим заборонам проти католицтва, православія і баптистів, як самі проповідники? Преці незалежні хотілиб бачити наш народ в Канаді культурним не менше як залежні. Еслиж кооператива — то організація культурна, що веде народ ще скорше до сили, знання і добробуту як сама релігія хотілиб без свічок, чаші та кадила — тоді пожаданым було б зробити як вище сказано. На послідок — треба нам позбутися одної поганої навички вкоріненої між нами — то пересудів, недовіря. Оден одному не вірить, підозріває, посуджує. При таких „чеснотах“ „Робітник“ і з міліоновим капиталом не устоїть ся. Кожде усуне ся від роботи для спільного інтересу, а і суто заплаченому робітникови при ко-оперативнім сторі відійде охота, коли буде все виставлений на недовіру так інтересованих, як і публич.

До великого діла — тре великих людий; але коли се діло спільне, народне, своє рідне, тоді почин зроблений і меншими людьми але в щасливу хвилю, в момент спільного під'яму духа, може зробити цілий переворот в нашій життю на чужині, та надати нам певности в свої сили і віри в красу будучність.

Я. К.

ХТО ХОЧЕ?

\$15.00

\$10.00

\$5.00

гроші чекають на
кожного!

Трицять доларів призна-
чило видавництво „Хата“
для тих, котрі в короткім
часі прислють нам найбіль-
ше число платних оголо-
шень або платних предпла-
тників до 1-го марця 1911
року.

Перша нагорода \$15.00,
друга \$10.00 а трета \$5.00.
Хто хоче з тої оферти ско-
ристати, нехай від нині за-
чне розширяти „Х А Т У“.

Гроші і адреси можна по-
слати вже від нині.

Всі листи адресувати
так:

ХАТА

850 Main St.

WINNIPEG, MAN.

Аполі. Новак

Таки поставив го на ноги.

(Конець)

Михайло тогді починає женити ся і бере в селі дівчину, котра входила за найстаршу.

Добра з неї робітниця вдалась та помімо того, недожили вони обоє року. Зараз подитині котру мала назвав її, і оправдував свій вчинок тим, що дитина котру мала, не від нього. А в селі де хто говорив, що то від її вітчима. Другі знова говорили, що він намовив декого, аби гогорили. Юстина клялась і зеплала на себе громи, що то все неправда та плакала на свого мужа, що підмовив її продати на рату своїх два кавалки поля і їздила по ворожках, та нічого те не помогало, а так самеж даванєлюбощів. В парі із злиднями почала вона жити при своїй матері у вітчима і нераз всіма плакали; вона із матерю на лиху долю, а вітчим на одинака та людий, що такій великий сором через них внав на його старечу голову.

Вкінці все виїшло на верх, через що одинак покинув свою другу жінку. „Знюшкався він” як казали з товстою Палажкою, котра не одного вивела в терно.

Ну тай одинака почала водити по під зелені лунухи. Баба вона була гарна і приманчива помімо того, що мала вже шестеро дітей.

Про неї говорили, що її одна дитина не подібна до її мужа.

Майже, що дня вона ходила до міста, а часто також до дідича. Мала з ним рахунок.

Не раз Палажка сама говорить: „Приїду до него мой! як тушу ногов, тай ка-

жу: давай старий на діти — пятьдесятки!

А він навіть нічого не каже, — виїме тай дасть!

Вона уважала себе порядною а що дідич давав її дарунки то ніби за то, що вона була колись доброю служницею у него. Нераз приглядають ся жінки на Палажчині діти тай кажуть, що вони „однакісь-ко” подібні до дідича, Найбільше середущий, котрого такі прозвано дідичем.

Нераз Палажка як собі підонє, то говорить про свого чоловіка, що він під себе мочить, і що францоватий і тому вона так блудом ходить і признає ся: „Я таки публична люди — я публика!” „А тож хоч одна дитина його?” Часом так вимовить ся Тай плаче.

А бувало, що говорила так:

„Хотий про мене люди так кажуть, але я собі про те такі газдиня, бо маю доброго чоловіка. Всіляко говорила. Її чоловік справді був добрий, чи то вже із своєї лихого долі чи таки був такої вдачі.

„Ой він, він, в хаті господня а не вона” говорили.

„Вона лише йому дітей всілякого калібру старає”.

„А він ходить як рідна мама коло них.”

„Ет, дурний!”

„Та що зробить?”

„Ви ко дуже-ї любить.”

„Або може через скаранє.”

З нею то одинак Михайло почав любити ся, а потім і жити вже по зліцтованю його поля. Скорше зканцанів від свого тестя. Лиш його мамі лишило ся пять моргів і ґрунт. По стаїнях і стодолах та коморах не було нічо, лише вітер вигравав своєї одностайної пісні. Всі вони окрім Палажки котра до них пристала почали сумувати, невиходячи навіть між люди.

Михайло із Палажкою виходили вночі і йшли в місто, а там перебували два-три дні і знов начею повертали няні. В селі проти них кипіло. Вже її вікна два рази вибивали, а вони всі вгадували на Юстину.

Юстина наче мара ночами підглядала за Михайлом попід вікна і нераз кипіла

люто, бачучи при боці зводницю Палажку.

Носила в собі проти него за сього гірку кривду, німету, але бояла ся гріха.

А декотрі жінки говорили, що вона чарівниця і не жаліли її. Юстина все то чула і жила дуже взірцево показуючи, що вона не чарівниця, до того дуже щиро молилася в церкві, а нераз і плакала. За кривду Юстини людий дуже велика лють брала. Все те Михайло із Полажкою дуже добре розуміли і дуже бояли ся людського гніву, котрий дійшов до того, що вже були тайно з'організовані декотрі газди і мали однака провчити можей на віки. А в селі Солинцях так робили, там не було жартів, там кривда не давала людям спати. В Солинцях цвіла правда, добро і щастя і всі до того стреміли.

Такого сорому Солинчане ще не знали. Не хотів однак того бачити, щоби його люди судили бо так як лиш про те вчув, підмовив маму аби позичила на своє поле йому до Канади на дорогу, а Палажка продала свій кавалок поля і ту корову, що дістала від дідича і вони поїхали. Але де вони опинили ся ніхто не знав і до тепер.

Говорили, що по чотирох роках побуту в Канаді, Палажка обікрала Михайла і покинула його. Втікла з другим. Була як та хмара, що обдаряє землю росою і кидає на неї громами.

Як Палажчині сини попідростали, її муж Грицько продав поле і даючи їм гроші між иннім вкінці сказав: „Ідьте до Канади і там її шукайте, як найдете, порубайте остиплицю і посічіть на кавалки!”

Поїхали сини Палажки із постановою відшукати маму, поїхав і Григор Василів з иними, щоби свого тата що провінтував маєток поставити на ноги.

Сини Палажки як прощали ся, із всіми знакомими, бенкетували і виглядали няно як збуї.

Син Іванів як прощав ся, плакав а цілуючи батькову руку сказав, що посплатиме всі гроші йому. А старий з жалю і плачучи з нетями і підхмілля вмісто того, що мав поблагословити в дорогу, сказав двічі: Цаство тобі небесне! „Я ще верну тату і під-

ходив до мамі з словами:

„Бувайте здорові — і плакав тяжко притяжко, дуче від всіх.

Постояв у куті, втер сльози і затримав жаль від чого аж щось в грудях затріщало. Взяв валізу і виїшов на вулицю прямуючи гостинцем, а з панеська прибрана постать чимраз віддалювала ся.

Іван з жінкою і старшими дітьми все ще стояли коло воріт і відхлипували, а сусіди визирали з поза стін і щось домірковували ся. Та того соромно було Іванови з того, що його син поїхав до Канади. Будучи вже на сім боці Грогор поїхав прямо до Вікторіянських капалень (Victorians mines) ніклю. Туди всі з його села їхали в роботу, бо з відтам найбільше грошей прислали.

Майже вся перша копалня була Григорева знана, бо може дві сотки робітників були із Солинець і тому йому було дуже легко роботу там дістати.

Найсамперед почав возити спеціальними до того тачками розтопленій нікел з залізом і иншими металами в форми. Першого дня мало себе не попарив і других робітників, за що йому у вечер дуже дорікали саме при вечері, але він нічого не відповідав, лиш мало не плакав. За те другого дня все і чим далі виправляв ся і з часом зістав першим робітником-тачкарем. Перших місяців висплав точно що місяці по сорок доларів і так цілий рік не опускаючи ані одного робочого дня, робив на верху найтяжчу роботу. Всі дивували ся з його витревалости. Другого року одержав він лист від батька, що Теодора вигнали з семінарії, Григор відписав на то, аби він приїздив до Канади. Третого місяця вже і його молодший брат робив з ним але далеко лекшу роботу і не міг так робити як Григор, бо до роботи не був привик. Всеж таки висплав де що і до дому. Так робив Григор три роки а на четвертому році дали йому лучшу роботу. Мав палити в печі де топилась руда і тому він послав вже п'ятьдесять доларів що місяця. Того року, дуже багато збирало ся до краю і були декотрі недобрі на богача Григоря за те, що більше заробив від них. І він також мав

відіхати в осені а то мало статись за два місяці.

Нечаїно понарило одного робітника на нічній шифті і тому Григора перемінено тимчасово.

Він прийняв се цілком спокійним виразом та як казав, ціле його тіло зів'яло а по ній виступив легкий піт.

Робив в ночі тиждень. В понеділок голосна балачка крапців збудила його вчасніше, чим попередніх днів. Збираючись до краю, вони піли на прощаннє вже тресту бочівку пива.

Григор збирався до роботи, а вони йому доїдали:

„А то богач захланний, вже збирає ся до роботи.“

„Бо він гадає жити поки світа і сонця!“

„Мой, ня мой! Та вже биєсь перестав тільки ті гроші заробляти.“

Григор все мовчав.

„Чуєш чи ні? Не їди пива до роботи! Послухай мене. Їди бери поквітованнє і їдь з нами до краю.“

„Най зароблю на дорогу“ відповів і сів до свого вечірного сніданя.

„Мой подивися на себе і їдь до краю. Та ти вже чистий дід! Подиви ся на своє лице, на горб на плечах.“

„Колим міг кільки витримати, то витримаю до кінця.“

Ви можете собі їхати щасливо.“

„Мой, та ти з нами не хоч тримати?“
По хвилі:

„На та вишній єю плянку пива. Таж ти пана вуїдї сии.“

„Не маю „густу“ на ваше пиво.“

„То ти з нами зні раз не хочеш тримати! Ти богач?!“

„Богач! Аби ви знали, що не такі гоніи, як ви!“

„Ти до кого нмардачу втворюєш так пнеок? Ти богач? — і підносить ся з крісла а за ним всі ворухать ся і пускають ся до Григора і булиби так добре його потовкли, колиб був не втік.“

А на вздогінь за ним, оден крикнув:

„А бодай ти не пришов! Ади! за що

він нас має! заговорив вже в хаті. Післяли ще за четвертою а потім і пятою бочівкою пива, піли дальше доти, доки всі неопсудли.

Григорови не ішла робота, бо був з початку недобрин, а потім сам не свій.

Коло опівночі, він чув ся дуже змученим. Сів на брилу вуглїв і хвилинну думав, потім витяг письмо і починає читати другий раз.

В листі було написано, що банок вже виплачений і що батько купив гарні коні і корову.

Письмо для Григора було втішнє. Він тішив ся тим, що поставив тата на ноги і мрів про те, як він оженить ся, та в котрого богача доньку заєватає. Радїв з того, що як писали — що він в батька щаслива дитина. Вдивив ся в жар вогню і щось нагадав собі.

Підіймив ся і пішов налити ся води, таї не знає сам, що з ним дієть ся.

Так прикро не почував себе ніколи. Нагадав свого старшу вмираючу сестру, почав накидати вуглїв до печи. І йому стало так легко, самотно, сумно. Цілий день не думав про смерть, аж тепер щось йому влізло до голови.

Накидав і другу піч, та третю найбільшню не докінчив, бо вона експльодувала.

Григор вчув лиш як в печи щось загуло і стрясло нею, а відтак нічого не чув, бо спав ся на вуголь.

Гук всіх побудив, ба навіть і п'яних, але вони щось побурмотіли а оден з них відозвав ся: „Можливо, що менше одного богача.“

Рано всі Солнцї пішли на місце катастрофи і нічо не говорили лиш його брат з жахом промовив:

„А я тобі не казав? Заридав і внає на землю. Зомлілого занесли до кімнати а коли його відтерли він біг знова туд а хотїв кинути ся в горячі розвалини, та його задержали.“

Жаль стало всім доброго парубка, що так далеко марно згинув на чужині.

Кидав ся і наче з великого болю голосив:

„Нащо тобі було треба багатства, — на що!?”

Колю полудня і ті, що дрім перед тим повиходили, жалували доброго парубка і говорили.

„Вже наївся багатева.”

„Лині поставив старого Івана на ноги

таї ади!” і вказувала на розвалини.

„Так всі наїдають ся а один жінє.”

Потім як куна пережитку остигла, на споді наїшли згариця чоловіка, що поставив свого батька на ноги, що віддав своє життя за добробут тих, котрих він так любив.

В. Грінченко

Убогії ниви, убогії села,
Убогий, обшарпаний люд,
Смутнії картини, смутні
невеселі

А інчих не найдеш ти тут,
Не став би дивитись,

схотїв би забути,
Так сили забути нема;
То ріднії села, то ріднії
люде,

То наша
Україна
сама,

Побіда над Воздухом.

В початках знаходили бальони дуже мале застосування. Становили вони зразу тільки предмет забави для людей переважно з вищих сфер, та жерело доходів для багатих підприємств. Відтак були вони ужиті до цілих воєнних при слідженню рухів військ неприятельських а навіть в по слідній війні францужко-ціменкій до виспання людей і відомостей з обсадженого міста.

Нині більші держави посідають для свого війська відділи аеронавтичні, а від давня вже суть впроваджені спеціальні школи і обсерваторія.

Значіння аеронавтики для науки є дуже велике. Бальони взбиваючись високо в воздух вислідили докладно стан повітря та його тисненя та сею дорогою дійшли до нової науки „аерології“ т. є науки о повітрію.

В р. 1804 учений французкий Gay Lussac з початку з Biotom, відтак сам взніс ся на 700 метрів слідячи температуру і тисненя повітря в горішних верствах повітря, і з'явища електрики в атмосфері.

Вислід аерологічні ствердили, що повітря в горішних верствах є що раз то рідше, а в висоті 6 до 7000 метрів тисненя його зменшуєсь до половини. Голос людський на тій висоті багато слабшає, а вистріл револьверовий, як легкий удар пальцем.

Чоловік і звірина починають дуситись в так рідкім повітрію, кров ударяє до голови та лише притомність ума потрапила задержати при життю Gleishera Dr. Bergsona. —

Gleisher і Coxwell вислідили, що в висоті 9000 метрів температура виносить коло 50 степенів С. зима — а в висоті 6000 72 степенів С. Нич отже дивного, що вже в

тій висоті хмари складають ся з іголок ле-
ду. — а замерзлі руки аеронавтів не позволяють їм вперед потягнути кляну вентилятора. —

Позаяк в висоті 10,000 метрів не може перебувати чоловік ані звірина, а наука хотіла вислідити атмосферу і в тій висоті, проте зроблено гумовий бальон — виносне його одором, причіплено до нього приряди наукові а сї зазначали самі висоту, в якій знаходивсь бальон, і так за помочю сего средства дізнавсь учений світ про тисненя повітря, температуру, степені вогкості, стан електрики і степені лучів сонця, — та напрям і скорість вітру. —

Обдумали навіть спосіб уміщування в бальоні апарату фотографічного так урядженого, щоб апарат сей почав свою діланя донерва в відповідній висоті.

Ще більшу услугу віддали бальони астрономії, як вислід затміння сонця, лет комети, величину метеорів, обсервовано також і захмареня неба без перешкод, визнаючись понад хмари.

Меньші хосен дотепер принесли бальони географії — Одна досі виправа бальоном до бігуна Північного в р. 1897 — але і ся не принесла ніяких успіхів, бо ніхто з сеї виправи вже не повернув, ні не зістав між живими.

З хвилею, коли чоловік опанував воздух, паходять трохи важніші питання, чим питаня „літання“. Що стане ся з границями держав? До чого мільони воїска, на що укріплення, шанці? коли в разі війни оден чоловік з бальона може знищити все в секунді...

Тим то і звернули держави бачне око на практичне використання воздухоплавства до воєнних цілей. При міжнародних конфліктах буде звертати ся увагу від тепер не лише на скількість баталіонів і пушок,

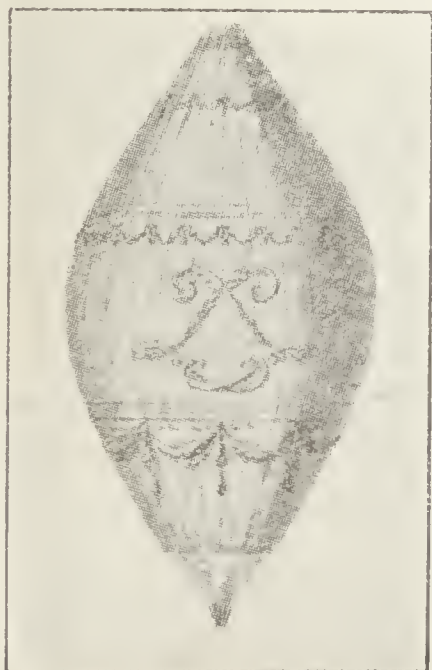
але і на сили даної держави у воздухах, технічний стан літаків і їх швидкість.

Воздухоплавство принесло отже нове, страшне средство нищення неприятельских армій. Последні дослідн американського авіатора Глена Куртіса вказали, що куля пущена з балюна дуже цільна: з 22-х зго набоїв пришло до ціли 18. Та при с'м не удало ся зробити канона чи пншого знарядду, котрим би можна з землі обстрілювати балюни з деяким результатом. Являють ся отже конешність бити ся поміж землею а небом, бо, як писав недавно російський великий князь Александр адміралу Ливрону „від тепер не може бути у війні побіди без воздушної фльоти”.

От і де в західній Європі організація воздушних армій з великим поспіхом. Найшвидше взяли ся до сєї справи Німці. Устроюють маневри на балюнах, закладають школи авіатиків, примінюють до балюнів і літаків бездротні телеграфи, апарати до фотографування неприятельских позицій і т. д. Всі держави починаючи від Японії і Сход. Держав а скінчивши на Китаю заняті сєю справою.

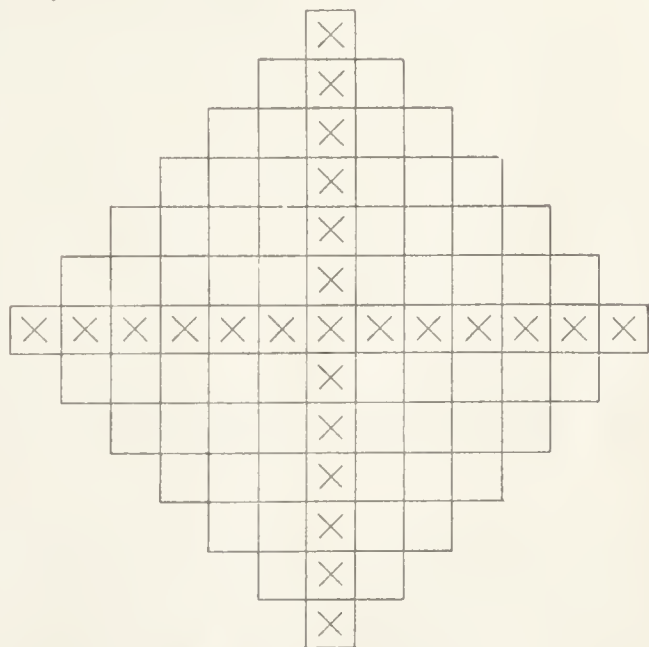
Розумію ся уявляє ще багато часу, і много людских жертв констувати ме усовершенств. літаків, та неосендючий дух чоловіка дінне сего з невпевністю і ми або пані діти діждемо часу, коли будемо могли відбутися далеку подорож на Вкраїну в трох — чотирох днях

Осип Боян

Загадки.

1. Співзвук
2. Водне звіря
3. Почтовий податок
4. Рід комахів
5. Український письменник
6. Два роди збіжжя
7. Батько України
8. Сибірське місто
9. Менишанець австрійської провінції
10. Значіння слова „пасха”
11. Неморальний чоловік
12. Член тіла
13. Самозвук

Читай з гори до долу і від лівої руки до правої а букви в місци Х дадутъ назвиско звісного нам чоловіка

Загадка.

Перший склад і третій, то ім'я дівоче.
Другий і третій жито відбірає.
Перший і другий генерал японський.
Другий і четвертий надраном сьнігає.
А всі чотири вчені поважають
І в них дуже радо носив записують.

НАШІ ДОБУТКИ.

ПРИПІНОК до ІСТОРІЇ
Русинів в Канаді.

Хочеться бодай коротко згадати про наші добутки тут на канадійській землі, що придбалося за часе живого і рухливого еміграційного життя; життя, що потрутило матеріальний розвій сього краю значно наперед; життя, що своєю людською силою зрівняло в кілька послідних роках гори і доли, що своїми мозолістими руками збудовало тисячі миль нової залізничної дороги, тисячі величавих будишків і управило мільйони акрів дівничої землі.

Коли повернемо кільканадцять літ назад, то про еміграційний рух Українців приїдеся сказати не багато. Тоді приїхало було заледви кілька родин, а відтак Др. Олеськів, котрий, як би сказати, був власне тою найголовнішою думкою, що порушила еміграційний рух наших в Канаду.

Зараз потім, як Др. Олеськів „оглянув“ тутейні степи і ліси, починаєся замітний рух галицьких Українців до сього краю.

З самого початку бідний наш емігрант, вигнаний з міста на камінь та в ліс, став думати, як би почати нове господарське життя, як би з'орати хоть клантик землі на потріб для своєї родини. Земля не дала на себе ждати і своєю плодovitістю нагородила його трудн. Мав кусник свого власного хліба, тай то не ячмінного з життними отрубамн — ні — тайн білого — пшеничного.

Відтак став думати про заспокоєнє своїх духовних потреб. Де була громадка старших поселенців, там вони почали будувати найперше церковцю, а відтак оглядалися за сьвященником.

Сьвященників не хотіли і до днесь не хочуть інших, лише таких, як мали в краю, т. є. сьвітекнх — жонатнх. В много місцях церковці тайн почорніли і скривле-

ні стоять до нині, а люди тайн оглядаютьсє за сьвітеским духовенством, — жонатнм, хотїи окружені Василіянамн, незалежнимн, або православнимн.

Загально беручи, церкви були першнми добутками народного духового життя.

В парі з тим почав проявляти сє вже в самих початках читалняний рух, але дуже рідко, тайн то, що було, з браку інтелїгенції і проводу — упало. Колиб тоді були інтелїгентні одиниці, — одиниці щїрі, не крикунн, народ наш поступивби великим кроком наперед. А тоді народ відчував потребу своїх власних крамниць, своїх шкіл, своїх читалень ще дуже чим нині.

Нині народ вже зневірив сє в яку-небудь роботу; зго гнали силою з міста на фарми, били, плювали в лице (на жалє тайн свої) ошукували на кождім кроці і натягали немилосердно при кождїй нагодї так, що зму лишила сє одна дорога: дбати о свій власний добуток і жити кождий для себе. Такий стан припадає на 1900--4 роки.

Невдовзі починають більшим числом наїздити в Канаду інтелїгенти. Десє тоді прислали наші з Америки псевдо-єпископа Серафима, котрий „кропить“ спосібніших хлопців на понів і дає почин до нової церковної організації — незалежної.

Організація та однак не була в своїх початках „незалежною“. — Сам Серафим, православний, вірив в Синод і батюшку царя і такою хотїв бачити свою церков. Та скоро відступили молоді люди свого архирея, злучили сє з протестантами і оголосили сє „незалежнимн“, від всіх, на ділі же були і суть до нині „залежні“ від презбітеріян. Починає сє релїгійна борба, що триває аж до нині, а як покінчить сє покаже будучність. Сє борба і була би дру-

гим культурним добутком наших в Канаді. Роки минали в тій скарлигій церковній боротьбі а народних добутків крім церков не прибувало. Завязеть ся читальня, запалає огник і з причини роздорів упадає.

Доперва в кілька минулих літах, як правительство Манітоби отворило курс для укр.-англійських учителів, починають будувати по колоніях школи, котрих нині численно вже на десятки. Прибуває більше інтелігентів з краю і ті гортують ся в товариство ім. Т. Шевченка, купують за спільні гроші дім та починають рух то театр, виствами, то концертами, викладами і т. п. Шевцові по основаню сего починають ся у ній роздори. Члени були різних поглядів і отворили дві групи:

національну і соціалістичну, з котрих послідна побідила, заняла галю і виплачує її до нині. Партія соціалістична починає видавати „Червоний Прапор“ але по виході кількох номерів чисел він упадає. В рік по сім починає виходити „Робочий Народ“ що виходить до нині.

Правительство Саскачевану пішло слідами Манітоби і отворило курс для укр.-англійських учителів і покликало Н. Меґаса на організатора укр. шкіл. Рух переносить ся на обі західні провінції Саскачеван і Альберту. В Альберті вяже П. Зварич народну організацію, однак ся зреалізувала ся лише на снілковім склені „Народна Торговля“, котра будь-що-будь гарно розвиває ся і віщує гарну будучність. Саскачеванські фармері зіхали ся до Ростери на віче і з'організували „Товариство Руских Фармерів“. В кілька місяців починає видавати Меґас і Швидкий „Новий Край“. Учителі Манітоби вяжуть за той час Видавницю С—ку з тижневиком „Український Голос“, а консерватисти роблять заходи около видавання своєї партійної часописи в укр. мові.

Вкінці належить ще згадати, що деякі наші одишці в Канаді дійшли до поважного майна. Маємо поважне число торговель, усякого сорта руских Канцелярій, та все то замало в порівнянню з нашою чисельністю.

Біда в тім, що тоді, коли люди тужили за своїми народними інституціями, коли люди були би пішли на перший поклик до усього, що своє, що рідне — тоді не було інтелігенції, не було проводу. Тепер є провід — є інтелігенція. — люди не хочуть. Не довіряють, болять ся, підозрівають. Діло в тім, що інтелігенти не відносять ся до народного діла зі щирістю. У кожного на язичі що иншого, як в душі. Наші вже славні з того, що організують так довго, доки не скористають щось чи то від партії, чи таки з самого народу. Тим то і народ раз і другий поїк ся, а тепер не вірить і отягає ся навіть там, де не можливе жадне пахраїство і завід.

Spectator

РОЗВ'ЯЗКА ЗАДАЧІ

з числа І-го прислана М. Пришляком.

Дану задачу представимо так, як була в першій числі;

„Локомотива П.“

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. — 8.

дальше їх уставлений іде в такому порядку;

П 7. 6. 8.

1. 2. 3. 4. — 5. (3 движенья)

П

1. 2. 3. 4. 8. 6. 7. — 5 (3 движенья)

X 5. 6. 7. 8.

1. 2. 3. — 4 (4 движенья)

2. 1. П 5. 6.

3. — 8. 7. — 4 (4 движенья)

5

П 3. 1. 2. 8. 7. 6. — 4 (4 движенья)

2. 1. 3. 5.

П 8. 7. 6. — 4 (3 движенья)

П

8. 7. 6. 5. 4. 3. 2. 1. — (5 движенья)

Осип Боян.

Віда по лісі не ходить але поміж люди

I

Кільканайцять літ вже минуло, коли в українськiм селі Овечківцях, жила досить заміжна родина рибаків Соломи: старенький сімдесять п'ять літній батько Іван з жінкою Мокриною, та сином одинаком Стефаном.

Старенький батько сидів найчастіше дома, та доглядав господарки, а свою улюблене ремесло-ловлю риб передав в руки сина.

Стефан, чорнявий хороший, 20 літній парубок охотно віддавав ся праці, за те она й нагороджала його щедро.

Здавалось, тільки жіні, та Богу молив ся.

Колити бо біда по лісі не ходить, а тільки по людях.

В самі живи старий тяжко занедужав.

Скільки гроша пішло на лікарів та знахорів, се лиш Бог один та й Мокрина знає; — пішли і вівці і кури і гуси, ба і дві ялівочки пішли в чужі руки — усе продавала Мокрина, щоб лиш старого удержати при житті.

Іван гнівав ся за се на жінку: „я на Снаса, так чи сяк буду землю гризти” говорив він; знав, що ні знахорі, ні лікарі йому не допоможуть; — він чув вже смерть за плечима, а жінка, мимо сего, господарку не потрібно (після зго гадки) руйнувала.

Три педіли пролежав так старий, аж в кінці, одного дня раненько, жінка з страхом спостерегла, що з Іван заснув... на віки.

Нещасна лиш зойкнула і упала мов сніп на долівку — она зімліла. —

Стефана не було тоді як раз в дома. —

Він, зще вчера вечером, поїхав до міста, по ліки для старого, а при тій нагоді

мав купити дечого „з панського їдла”, щоб бідному батькові, бодай як-так, осолодити послідні хвилі.

Утішений наперед радістю, яку зробить тим способом батькові, підганяв змучені конята.

Ох, коби мерщій до дому дібратися — думав він.

В годину пізніше заїхав на подвір'я. Не випрягаючи коней, поспішив у хату.

Славайсу! гукнув весело, отворяючи двері.

Но ніхто йому не відповів на його привіт.

Здивовано глянув на ліжко, де лежав старий і станув мов вкопаний: на постелі блідий сатько, а коло ліжка, на долівці, нещасна мати.

Стефан догадав ся усього — знав, що батькові не допоможе, но матір не була мертва, — їй треба ратувати!

Мерщій кинув клунок у кут і взявши горня води почав матір натирати.

Його захід не був марний — по хвилі мати отворила очі і сумно-тревожно поглянула на сина. —

* * *

В два дні після поховали Івана Солому.

Плакала стара Мокрина ревними сльозами, плакав Стефан, та й сусідам жалко було за Іваном, — „в цілім селі другого такого не було”, казали люди, сумно киваючи головами. Та бо і справді: зайде було у їх хату який бідака-подорожний, то вже голодний та обдертий відтам не вийде, а сусіди — сего не треба і згадувати кожній найшов у небіжника добру раду, а часто густо і поміч, — за те добре серце і любили його всі.

II.

Весь тягар праці упав тепер на Стефана.

Сейчас по похоронах батька, пішов він у поле, заглянув у стаїню до худібки, словом, точно в батька вдався.

Вже від кількох місяців бабські язички кленали о тім, як се буде гарно, коли Сте-

фан оженить ся з красавичкою Орисею — „се булаб пара, говорили, такої в білій день з сьвічкою шукати”, а від смерти старого Соломи, то вже лише вицікували, коли Стефан почне про весіля думати.

Годі йому, казали, самому з старою господарити — там треба молодій жінки — молодих жіночих рук.

Орисея була справді гарна дівчина, чорнява рум'яна, не богата, але і не бідна, при тім спокійна і працьовита, під кождим взглядом, пара для Стефана як раз, а ще він її любив цілою молодого душею.

Зайде, бувало, до неї ввечером у садочок, посідають під старою яблінкою та її щебечуть гет-гет поза цівнич.

Батько Орисеї, Петро, нічого на се не казав, він знав добре свою донечку, і знав також „чесного Стефанчика (так його старі звали.)

Покійний Іван таї мати Мокрина пераз натякали Стефанови, що він ще молодий, таї має часу доволі за дівчатами вганяти, але він казав, що эще не женить ся, а любов — она йому не пошкодить, таї старі тим заневненэм вдоволяли ся.

III

Нешастэ рідко само ходить, а найчастійше в парі з другим, кажуть старі люди таї такі, котрі сего на власній шкірі досьвідчили.

От була се як раз річниця смерти старого Івана Соломи.

Мокрина, порадивши ся з єнном, дала у церкві на поминальну службу Богу, щоб Бог приймив дорогу їм душу до своєї ласки.

Народа зійшлося до церкви більше як у звичайну неділю, — кождий хотів помолитись за душу старого рибалки.

По службі Божій, на просьбу Мокрини пішли всі до неї, на перекуску і при балаканці просиділи до пізнього вечера.

Пізно положила ся Мокрина на спочинок, а Стефан эше пізнійше, бо ходив эще заглянути до худоби.

Доперва заснув, коли нараз, серед темної глухої ночі, роздалось зловіще-сумне

бам-бам-бам!

Горить! крикнув Стефан, зриваючися з постелі та вибіг на двір.

Став на хвилю у порозі, но не видко нічого, лише сумне бам-бам не устає.

І стара Мокрина вибігла сєйчас з хати, дзвонячи з переляку зубами, а на улиці роздає ся тупіт і гамір, і гурток людей з коновками, драбинами і сокирами тибіг з закруту уллички з криком: „Грицькова сто-дола в огні”.

На сєй поклик хопив Стефан коновку з водою, таї мерщій побіг за людьми.

Лини вибіг на улицу, побачив странный вид: червоний, мов кров, стави огню підносиє ся що раз то више. — мільйони дрібних іскор сипались на усі сторони, а легкий вітрець підносиє їх високо під темні облаки і відтам, мов на забавку, кидає знова на землю.

Крики нещасної, навіщеної пожегом, родини та найблизших сусідів, мов стрілою прошибали його молоду, чутливу на людське горе, душу.

Скоренько побіг Стефан в перед. — доганяє та переганяє усіх: старих і молодих.

Вітрець полмухує легенько, но не устанно, таї заким люди збігли ся ратувати вже і хата горіла: кождий ратував, що міг і як міг.

„Дитина в хаті!” крикнув хтось на раз.

Кождому, хто се почув, зимний мороз перейшов по тілі.

Усі знали, що маленька кількамєсячна Маруся була одиначкою у Грицька, та на жаль, усі також бачили, що нема вже для неї жадного ратунку. —

За пізно! сказав хтось з найблизнього гурту, таї махнувши безрадно рукою, побіг по воду.

В тій хвили надбіг Стефан.

Він чув сєй крик: „дитина в хаті!” — серце забило йому сильнійше і паче трівожно.

Пригадав собі, як мати маленької загроженої дитини, Юстина, підчас похорону його батька порала ся у їх хаті, як розважала і утешувала стареньку матір, —

пригадав собі, яку то він зробив у своїй душі обітницю: віддячити ся Грицьковій Юстині за її трул і добре серце. Віддячити ся! шепнули бліді уста. Покажи, ще змієш бути вдячним! заговорила совість.

І покажу! постановив Стефан рішучо. Все те не тревало пів мінути.

Сильними раменами розігнав гурт баб та дівчат, що стояли кілька кроків від огню з заложеними безрадно руками, — ще кілька кроків, таї вискочив у горючу хату. —

Двері хати були зовсім обняті полум'ям, таї і у хаті був вже огонь, — ніхто не надіявся проте, видіти більше Стефана між живими.

У таку прикру хвилю ніхто не пішов би його слідом, одна лише Юстина хотіла кинути ся у хату, щоби ратувати дороге її дитя, но жінки що взяли її між себе, не пускали. Лише жалісний і розпучливий плач розривав груди нещасної матери: „Пустіть мене люди нехай і я згину, без неї життя мені не буде! Христа ради — пустіть!“ Але її не пустили.

В ту хвилю, вискочив з горючої хати Стефан, з обвинуною в кожух дитиною.

Одіж на ній горіла, ціле тіло було попечене, а він лиш зуби затиснув; але ледви віддав дитину в руки утішної матери, сам упав зомлілий на землю.

IV.

Славайсу! як ся маєте Мокрино, — що з Стефаном, дай йому Боже здоровля, прошептала входячи у хату, найстарша з усього села бабуся Евдоха.

Та, щоби Богу дякувати лишче, казав той дохтір-москаль, — що його наш пан з двора післав, що може нині прийде до пам'яті, але казав, що то ще багато буде контувало, поки цілком прийде до здоровля. От дивіть! лежить як мертвий — Боже борони —, голова, руки таї цілий гет опарений, а найгірше ноги, ще щастє, що очі не вишкло; ой дитино моя, дитино!

Ет, вам, як віджу, плакати ся хоче, хотіи не ма чого ниша баба тинилаби ся, що такого сина має — такий відважний — дасть Бог вилежить ся, таї буде здоров як

дуб, потїшала старуха.

„Води“, прошептав нараз хорий Стефан, отворяючи поволн очі.

Мокриша подала йому скоренько горнятко води, а сама взнесла очі до образів, дякуючи в душі Богу, що слова лікаря сповнили ся.

Ма-а-мо, що зо мною, чому я на постели, що я маю на голові, на що ви мене об-вя-за-а-ли? простогнав ледви чутним голосом Стефан; видко було, що кожде слово мучило його.

Тихо дитинко, тихо, успокоювала мати, лікар тебе так обвинув — ти хіба забув, як ти ратував Грицькову дитину з огню, таї понік ся; а Юстина вже два рази нині була довідувати ся о твоє здоров'ячко; она знаєш плакала з радості, що ти вратував її маленьку.

А чи в-в-сьо зго-рі-ло? спитав Стефан

Згоріло синку все, вміналась в розмову старуха Евдоха, земля таї попіл лишили ся; ще щастє від Бога, що пів села не пішло з димом; а Грицькам нічого не жаль, бо дитина ціла таї здорова, — ти попарив ся гет чисто, а дитині анї волосочок не о-коптив ся.

Така то вже воля Божя, каже мати.

А дов-го я вже л-ле-жу? спитав знова хорий.

Та вже з півтора неділі, але дасть Бог за пару днів прийдеи до себе.

І справді, по кількох днях Стефан підніс ся з ліжка.

Лице і руки майже зовсім загоїли ся, ще лиш ноги боліли трохи, бо були найгірше попечені.

Першим його кроком було піти заглянути до улюбленої худібки.

А се що? запитав сам себе, деж коні, де червона корова? — гей мамо! ходіть сюди!

Стара сейчас догадала ся, чого синові треба, але пішла. —

А чого тобі треба синку?

Де то все подїло ся?

Га! гірко усміхнула ся мати, москаль-доктор таї антика забрали; з'їв огонь Гриць-

кам хату тай все, а нам бодай худобу; за наші гріхи, відко, Бог нас так карає.

Ах! застогнав Стефан, але більше нічого не сказав.

Тепер ні чим, ні на чім працювати, бо і нивку стара продала, аби полатити довги за похорон старого, а на податок пішла решта. Ой горенько нам! думав Стефан; що тут робити? —

Кілька днів ходив він мов строзаний, навіть до своєї любшої Ориї не заглядав.

Де заробити? самою риболовлею на тільки не заробить, щоб господарку бодай як-так поставити на ноги; — що тут робити, що робити? —

V.

Не минуло два місяці, коли Стефан одержав якийсь лист.

Се був лист від далекого товариства ко- рабельного, в котрім повідомляли його, що може сміло приїжджати, бо они Українців радо приймають. „Знаємо, писали, Вами на- рід добре, і для того навіть більше платимо Українцям ніж иншим, — приїжджайте, а не пожалуйте.“ —

Стефан донерва тепер звирив ся перед матерню з своїх замірів.

Дальше буде.

Біда в Австрії, біда і в Канаді.

Куди бідний чоловік не поступить ся, то все йому вітер в очі. А чому? Бо він темний! Він не знає своєї вартости і не знає своєї сили. Він не знає що йому робити, аби бути щасливим. Як би всі люди праці порозуміли своє положення і злучили ся разом, то до двацять чотирох годин не стало-б на сьвітї кривди і недолі.

В Канаді є кілька українських часописів, але лише одна з них має виключно на цілі пояснити робітникам та фермерам їх клясове положення і поучати їх про спосіб, як діяти до щастя. Ця газета є

РОВОЧИЙ НАРОД.

Виходить три рази на місяць в Вінніпегу і коштує на рік лише півтора долляра, а на пів року 75 центів. Пошлайте передплату на адрес:

„ROBOTCHYJ NAROD“

P. O. BOX 3542 (STA. B)

WINNIPEG; MAN.

Поважани Фармери і Робітники!

Чи передплачуєте Ви вже **У К Р А І Н С Ь К И Й Г О Л О С**? Коли ще ні, то вишліть сейчас цілорічну передплату **\$ 2.00**, бо

КОЖДИЙ

свідомий Русин-Українець повинен передплачувати народню часопись

ОДИНОКУ

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“

Часопись ся видаєть ся за гроші, зложені свідомими одиницями з нашого народу в Канаді, а не чужинцями як прочі і стоїть в обороні наших поселенців так фермерів як і робітників. Напрям часописен безпартійний, значить, часопись не вислугуєть ся чужим партіям, а всякому говорить правду і пиятує кривди заподіяні нашим поселенцям. Зміст часописен вельми ріжнородний; часопись видаєть ся на 8-х великих сторонах і коштує на рік

\$ 2.00 для Канади і Америки, а для Старого Краю **\$ 2.50**

Передплату висплайте сейчас при замовленю.

UKRAINSKYJ HOLOS

P. O. BOX 3626

WINNIPEG, MAN.

Для всіх тих, що хочуть заробити гарний гріш, а рівночасно пожити і від себе цеголку до будови культури і знання між нашим укр. народом в Канаді, „Хата” єсть найлучшим средством. Можете взяти

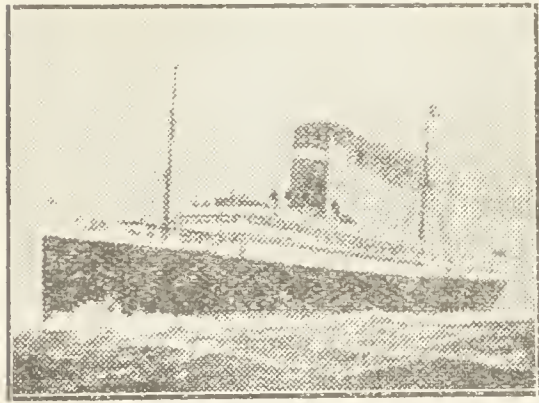
агенцію „Хати” на предплату і оголошення, від чого дістанете гарний рабат. Просить ся отже звертати по інформації до видавництва на адресу;

„ХАТА”

850 MAIN ST.

WINNIPEG, MAN.

Найстарша Одинока Руска Фірма
в Вінніпегу
БЮРО АДВОКАТСКО-НОТАРІАЛЬНЕ

ВИПРОБ.ІЯЄ; повномочія, контракти, декларації, скрипти довжні, квіти інтабуляційні і екстабуляційні, потвердження підписом конзуля;

ПЕРЕВОДІТЬ процесу енадкові і всякі инші;
ПРОДАЄ грунту в старім краю і етягає довги;
ПРОДАЄ шифкарти на найліпші корабельні лінії найташье і найбезпечнійше а їзда морем треває тільки 5 днів.
ПОШЛАЄ гроші до всіх частин світа найскорше і найбезпечнійше;
ПОЛАГОДЖУЄ справи війскові, як увільнення від асентерунку, виправі т. п.;
АСЕКУРУЄ від огня і на житє;
ПРОДАЄ і КУПУЄ реальности в місті і на провінціях;

Управителем сеї фірми є

М. В. СЛОВОДА.

рускій нотар

СВІН ДО СВОГО

RUSKA KANCELARYA

NATIONAL REALTY Co.

671 Main St.

Winnipeg, Man.

КАНЦЕЛЯРИЯ НОТАРИАЛЬНА

НОТАРІ ПОВНОМОЧНИКИ

ЗАСТУПНИКИ.

ВИПРОБ.ІЯЄ; повномочія, контракти, купна і продажи, як також і всякі правні документи легалізовані дотичними властями тут і в старім краю.

ВИМІНА і виенка грошей до всіх частин світа, тано скоро і безпечно.

КУПУЄ і ПРОДАЄ; фарми, лоти і дома тут як також реальности в старім краю.

КОЛ.ЕКТУЄ; гроші і перепроваджує всякі судові справи.

ПРОДАЄ; шифкарти до і зі старого краю на найлучші пошійні корабельні лінії по ташиї ціні як инші офіси.

ПОЖИЧАЄ гроші на фарми і на всякі реальности за низький процент. —

АСЕКУРУЄ від огня і на житє.

Во всяких справах порада даром.

Прийдіть або иншіть а переконаєтесь о скорій дешевій і чесній роботі. Не у чужих а в своїх шукайте поради і виходу!!

В всяких справах удавайтесь до нас.

OSSOWSKI—STEFANIK

854 MAIN ST.

WINNIPEG, MAN.

A. OSSOWSKI

Prezident.

T. STEFANYK

менажер і нотар

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ВИХОДІТЬ
ТІЖНЕВА ЧАСОПІСЬ

„ШЕРШЕНЬ”

SZERSZEN

439 NORTH 6TH AVE.

SCRANTON, PA.

котра своїм „жалом” тне всякого рода хрупів, сзуттів, запродаців без пардону. Служить вона виключно Українському народови і боронить його перед всякими голотами.

Передплата на рік \$1.50

Адрес:

РУСКА КНИГАРНЯ

850 Main Street

Winnipeg, Man.

має великий вибір музичних інструментів, яких доброту хвалить кождий.
Між иншими поручаємо наші найновіші

ГРАМОФОНИ

спроваджені зі старого краю, котрі чистотою голосу і тривалостию переви-
щують всі тутешні вироби.

Сей грамофон є латин-
нішим усіх попередно
продаваних. Є уміщений
в маґнетичній скрипючій
величини 12 квадрат. цалів
в поверхні, 10 цалів в по-
кості, має оздобну трубу
16 цалів в пересіку і силь-
ний мотор. Підіймає від-
пильники є дискуча і ін-
кальована як також апарат
до передавання голосу. 10
цаловий рухомий крижок
на рекорди має шкільові
берези, грає все.

До сего грамофону додає-
ся

12 рекордів

таких як нижче подано.

Хто хоче більший вибір
най пініше по наш катальог
грамофонів і рекордів
или.

Зеленая руга, ой за таєм

Рах цях, цях, полька

Вилітали орли

Краковик

Гей на горі там женьці жнуть

Дівча в сінцях стояло

Марш Вуйків

Вальс

Американський вальс

Ой під даєм з іменським

Руский козачок

Руский національний танець

Стоїть явір

Ой мієнцо

Лендлер

Тромпетовий лендлер

Краковик

Руский козак

Оркестра, танець

Віють вітри

Краловский Марш

Салоний Лендлер

Так само спеціально звертаємо увагу на
наш склад тутешніх і краіових

ГАРМОНІЙ

ріжних моделів, трубок скрипок і т. д.

